Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 144 (16367) | 1983 оной июниин 22, среда | Сэн 3 мүнгэн.

„САГААН АЛТАЯА" СЭБЭРЭЭР АБАЯ

...үнөө хаа хаанагүй малай үбэлжэлгын, түл абалгын дүн... соггологдожо, хурьгад эхэhээ hалгаагдаад байна. Рес...бликынгаа жаран жэлэй алдарта ойе ажалай амжалтануу...р угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоhон оло... хонишод үсэд шанга ажалай үльгэр жэшээ харуулаа. ...н эхэ хонин бүриhөө зуу, тэрэнhээшье олон хурьгадые ...жа, гарзагүйгөөр түлжүүлэгшэдэй зэргэ үргэдэбэ.

...Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ...лагша хонишон Д. Д. Будаева, Хориин районой Үдын ...хозой — Г. М. Бимбаев, Хурамхаанай совхозой — С. Н. ...наева. Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой — ...З. Голендухин болон бусад түрүүшүүл габьяата ажалаа... эрхимлэжэ гаранхай. Бүхыдөө үнгэрhэн үбэлжэлгын үе... 647 мянга гаран хурьгад абтаhан байна.

...эд энээгээр hанаагаа амарха ямаршье үндэhэн үгы. ...охон ажахынуудта хурьгадай үхэл гарза бии байhаар. ...энhээ зохихо тобшолол хэжэ, ээлжээтэ хаhадаа ...имээр бэлдэхэ гээшэ колхоз, совхоз бүхэнэй хүтэлбэри...шэдэй, зооветеринарна мэргэжэлтэдэй, партийна, совет...ануудай мүнөөдэрэй эгээн шухала зорилго мүн.

Хонидой нооhо гээлтэгүйгөөр, hайн шанартайгаар хай...лжа абахын тула тэрээндэ нарин hайнаар бэлдэхэ, шэ... түрүү аргануудые үргэноор хэрэглэхэ, хайшалалгын ...иктнуудай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ эрилтэ табиг...на. Республикын колхоз болон совхозуудта хонидой ноо... хайшалха 186 пункт, тэрэ тоодо 119 томодхогдоhон пункт ...эрэгдэнхэй. Эдэ пунктнуудые hайнаар заhабарилаад, тэн...тодхогдоhон хайшануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэ..., бүхы хонидой, эртын хурьгадай нооhые саг соонь, түр...өөр, hайн шанартайгаар хайшалжа абаха арга боломжо ...эд бии.

...Урда жэлнүүдэй дүнгүүдые хараад үзэхэдэ, олонхи ажа...нууд энэ шухала хүдэлмэреэ 10—15 үдэрэй туршада дүүр...эг байhан. Хонидой нооhые богони болзорто, hайн ша...ртайгаар хайшалжа абаха талаар Хориин районой Үдын ...хозhоо жэшээ абамаар. Эндэхи томодхогдоhон пунктын ...ы хүдэлмэринь оньhожоруулагданхай. Хонидые хайша...гада уридшалан бэлдэдэг, хүлнүүдэйнь, толгойнь бу...хай нооhые амяарынь хайшалжа абадаг. Хайшашадай ...лай түлөөhэн эндэ хүдэлмэринь шанарые хараадаа аба... түлэгдэдэг. Хонишодтой сэбэр утаhанай гарасаар тоосодог ...ка. Пунктын дэргэдэ нооhоной шанар тодорхойлдог ла...ратори хүдэлдэг, арадай хиналтын болон депутадуудай ...тнууд бүхы хүдэлмэриин шанарые шалгажа байдаг.

...Мүн иимэрхүү гурим Зэдын районой Оёорой совхоздо хэ...лэгдэнэ. Нёдондо эндэ хонидой хүлнүүдэй, толгойн ноо... уридшалан хайшалжа абаhанайнь ашаар «сагаан алта...» гараса дээшэлhэн, меринос нооhон ехээр абтадаг бо...лон, шанарыньшье hайжарhан байха юм. Тиигэжэ тэдэнэр ... мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо абаа.

...эрэшэлэн Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» кол...здо, «Эрдэм» совхоздо энэ хүдэлмэри олон жэлэй тур...да эмхитэй hайнаар үнгэргэдэг, хайшашадаар шадаба...тай бэрхэ хүнүүд табигдаад, тэдэнэрэй дунда социалис ...рысоон аша үрэ ехэтэйгээр эмхидхэгдэдэг юм.

...еэд эдэ hайн жэшээнүүдэй хажуугаар энэ шухала кам...нда олон дутагдалнууд ушардаг гээшэ. Нэн түрүүн энэ ...элмэридоо олохон ажахынууд саг соонь бэлдэдэггүй ...тай. Хайшалалгын пунктнууд, хайшалагдаха хонид, ма...шканууд муугаар бэлдэгдэнэ. Хайшашадые, нооhо илгаг...шые уридшалан hургаха, эрхимүүдыень шэлэн абаха хэ...э анхарал бага табигдана. Энээн дээрэhээ нооhо хай...ха хүдэлмэри унжагайрна, зарим ажахыда тэрэнь аяар ...а соо үргэлжэлнэ, хонид нооhоёо ехээр гээнэ. Мүн хай...агдаха хонидой тоо ёhоор абтанагүй, нооhоной тоо бү...элшье зарим газарта нарин hайнаар хэгдэнэгүй.

...гэрhэн жэлнүүдэй эдэ бүхы дутагдалнууд мүнөө жэлдэ ...агдаха ёhогүй. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол, рес...ликынгаа ойн баярай жэлдэ «сагаан алтая» саг соонь, ...р hайнаар суглуулжа абаха гээшэ хүдөөгэй ажалшадай ... хүндын хэрэг харюусалгатай уялга мүн.

...анаhандаа хүрэхэ, hарбайhанаа абаха арга хаа хаанагүй ...эд бии. Имагтал ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд, бүхы хонишод энээндэ үнэн сэдь...э, ээн ёhоор хандажа, адхашье нооhо алдахагүй, гээ..., бүхыдэнь hайн шанартайгаар гүрэндөө худалдаха гэ... оролдохо ушартай. Энэ жэлдэ нооhоной худалдан аб...аг үнэ сэн улам дээшэлүүлэгдэжэ, ажахынуудай олзо ...ын ехэ болохо байhаниинь дамжаггүй.

...онин ажалай энэ шухала хүдэлмэриие амжалтатайгаар ...ргэхын тула юу хэхэ хэрэгтэй болоноб? Түбхын түрүүн... хонидой нооhо хайшалха пунктнуудые жэшээтэ hайнаар ...эхэ, ажахы бүхэндэ томодхогдоhон, типовой, хүсэд ...ожоруулагдамал, нооhоной шанар шалгаха лаборатори... пункт түхеэрхэ тон шухала. Нэгэ доро электро-хайша...ые бэлдэхэ, нооhые доогуур хиргахаар тэдэниие таа...ха, заhан тааруулха запасной хэрэгсэлнүүдээр хангаха ...эзнүүд абтаха ушартай. Эдэ бүгэдын хэр зэргэ бэлэн ...огдоhые тусхай комиссяар шалгаха, мүрысэдэг ажахы... хосрондоо ябалсажа, дүй дүршэлөө халан абалсаха, ...гдалнуудаа элишэлхэ болоно.

...этэй хамта энэ хүдэлмэриин хуби заяае мэргэжэл ша...ритай хайшашад, классировщигууд, мастер-наладчигууд, бүридхэгшэд болон бусад хүдэлмэрилэгшэд шиидхэхэ ...ниинь элитэ. Тиимэhээ хайшашадаар, классировщигуу... урдань хүдэлhэн, дүршэлтэй, ажалша бэрхэ, найдамтай ...дые шэлэн абажа, тэдэнэртэй тусхай hуралсал эм...эхэ шухала болоно. Энэ, нэгэдэхеэр.

...рдохёор, хонидой нооhо хайшалха болзорые зүбөөр ...рхойлхо, тэрэниие захалхаяа үлүүсэ тэбдэжэ гү, али ...ье үдэрөөр гэдэргэ татажа болохогүй. Ажахынуудай ...етеринарна мэргэжэлтэд нооhоной хэр бэлэн, хайша...ахаар болоhые отара отаранuудаар тодорхойлжо, тус...график зохёохо уялгатай. Мүн хонишод зооветеринар...эргэжэлтэдэй заабаряар отараяа бэлдэхэ, нооhыень ... байлгаха, шорой тооhо шэнгээхэгүй, гээлтэдэ орууланхэжэ оролдохо, элдэб бүд hад, уялаа, тэмдэгүүдhээнь ...элэхэ зэргэтэй.

...рбадахяар, энэ шухала хүдэлмэридэ хабаадагшадай ...э социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ажалай түлөөhэнэй ба ...соонэй зохид гурим баталжа, хүнүүдтэ ойлгуулха, хай...алгын пунктнуудта ажаллагшадта hаадгүйгөөр хүдэлхэ ...олгохо, хүдэлмэриин үедэ эдеэ хоолоор хангаха гэхэ ...асуудалнууд эртээнhээ шиидхэгдэхэ ушартай. Тусхай ... болоод, нэгэ нарядаар хүдэлхэ, промышленна стан...ын ёhоор нооhо илгаха, нооhоёо фабрикада сэхэ ту... түрүү онол арганууд үргэноор хэрэглэгдэхэ ёhотой.

...бэдэхеэр, пунктнуудта ажалладаг хүнүүдэй хэды най...й байгаашье hаань, тэндэхи хүдэлмэриин шанарые, ...эн нооhоной хэмжүүрые наринаар хинан шалгажа бай...эргэтэй. Эндэ арадай хинагшад, колхозуудай шалгалтын ...сси болон арадай депутадууд ехэ туhа хүргэхэ байна. ... бүхэндэ эдэнэрhээ бүридэhэн пост саг үргэлжэ хү...э зэргэтэй.

...эл республикынгаа 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэр... социалис мүрысөөндэ оролсожо, энэ жэлдэ «сагаан ал...» сэбэрээр хуряан абаха гээшэ колхоз болон совхозуу... коллективүүдэй нангин уялга, нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Буряадай АССР-60

ХУБИТАЯА ОРУУЛНА

Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулжа, габшагай ажалай вахтада жагсаhан Тимлюйн цементын заводой коллектив байгша оной эхинhээ түсэбhөө гадуур 77 мянган түхэригэй продукци гүрэндэ худалдаба. Энэнь нёдондо жэлэй энэл үеынхидэ орходоо 63 мянган түхэригөөр дээшэлээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Тиихэдэ түсэбhөө гадуур 800 тонно клинкер, 4000 тонно эрхим шанартай цемент үйлэдбэрилэгдөө. Тиигэжэ цемент гаргаха түсэбынь 105,2 процент дүүргэгдээ.

Предприятиин туйлаhан эдэ амжалтанууд ажалай нарин эмхидхэлhээ, хүдэлмэришэн бүхэнэйнь политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэл түгэс габшагай хүдэлмэриhөө эшэ үндэhэтэй. Түрэл республикынгаа алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө эндэ социалис мүрысөөн шадамар бэрхээр эмхидхэгдэнэ. Тиигэжэ цех, участок, бригада бүхэн амжалта тээшэ зоригжоо. Илангаяа коммунист В. С. Белининэй хүтэлбэрилдэг транспортна цехэй коллектив амжалтатай. Жэшээнь, апрель hарын ажалай дүнгүүдые абажа харахада, тус коллективэй цемент ашаха түсэб 104,9 процент, цемент мэшээглэхэ түсэб 127,9 процент, мүн мэшээг оёлгонь 110 процент дүүргэгдээ. Ашаалжа байhан вагонуудайнь миин зогсохо саг хараалhандань орходоо 2,4 часаар доошолжо, хэдэн олон условно вагон алмагдаhан байна. Тиихэдэ цехэй хүдэлмэришэд 1000 түхэриг экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулхы 4 мэдүүлгэ дурадхажа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Коллективэйнгээ амжалтада горитойхон хубитаяа оруулжа байдаг ажалай түрүүшүүлые—цехэй ахамад электрик В. К. Подцюк, электромонтёр В. П. Синюшкин, слесарьнүүдэй бригадир Н. П. Качин гэгшэдэй ажалые магтамаар.

Ц. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

Елизавета Григорьевна Большакова Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлтын фабрикада 22 жэл соо оёдолшоноор хүдэлхэдөө горитой дүй дүршэлтэй болоо. Һара бүриингөө түсэбүүдые тэрэ 120—130 процент ходо дүүргэдэг байна. Түсэбтэ табан жэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Республикынгаа 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада энэ ветеран үндэр амжалтануудые туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оёдолшон Е. Г. Большакова.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭБЭД

Захааминай районой промышленна предприятинуудай коллективүүд республикынгаа 60 жэлэй ойдо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, продукци гаргаха, худалдаха байгша оной хахад жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэжэ байна. Ажалшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Зэдын комбинадай хэдэн цех, участогуудай, хилээмэнэй, пиво шанадаг заводуудай, Хужарай геологи-бэдэрэлгын партиин, госпромхозой болон бусад предприяти, организациинуудай коллективүүд түрүүлжэ ябана.

Жэшээлхэдэ, Хужарай геологи-бэдэрэлгын партиин коллектив байгша оной табан hарын түсэб болзорhоонь холо урид дүүргэжэ, ажалай бүтээсэ 123,5 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа. Илангаяа А. А. Жарковой, П. К. Слеповой, Н. А. Каратаевай, Г. П. Дорошенцын хүтэлбэрилдэг бригада, участогууд, үрэмдэгшэд В. В. Соколов, В. Д. Цыденов, В. Н. Котов, Е. П. Пеньков түрүүтэй бригаданууд hайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр май hарын түсэб 120—126 процент дүүргэв.

Захааминай госпромхозой коллектив республикынгаа 60 жэлэй ойдо абаhан социалис уялгануудаа болзорhоо холо урид, майн 25-да дүүргэв. Продукци абаха түсэб 134,3 процент, худалдаха түсэб — 125,1 процент дүүргэгдэв. Тиихэдэ ангай арhа бэлэдхэхэ түсэб 500 гаран процент, модо бэлэдхэлгэ— 178,3, хюреэдэhэн модо гаргалга — 154 процентдэ хүргэгдөө.

Ажалдаа эрхим амжалта туйлаhан түрүүшүүл эндэ олон. Тэдэнэй тоодо ангуушад Б. Д. Дугаров, О. Б. Батуев, Б. Н. Хадаев, модо бэлэдхэгшэ В. Д. Дугаржапов, модоно дархашуул Ц. Б. Дашиев, Р. Н. Хурхесов, модо хюреэдэгшэ А. Э. Балданов, автомашинын жолоошод В. П. Федотов, Ф. Г. Жамсаранов, Н. Н. Зимин болон бусад оролсоно.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив продукци гаргаха, худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 25-даар дүүргэхээр зоригжонхой. Тэдэнэр түсэбhөө гадуур ехэ продукци худалдаха зорилго урдаа табинхай. Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Холтоhоной, Юнхэрэй уурхайн, шанаржуулгын фабрикын коллективүүд ябана.

Манай корр.

ХАХАД ҺАРААР УРИД

Түрэл республикынгаа байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө тэмсэл дэлгэжэ байhан Хориин районой малшад ниилээд hайн амжалта туйлаба. Гүрэндэ hү худалдаха зургаан hарын түсэбтэ даабариие хахад hараар урид дүүргэв. Июниин 16-най үдэрэй байдалаар эндэхи ажахынууд тоhоной заводто 24.086 центнер hү тушаажа, түсэбөө 102 процентдэ хүргөөд байгаа. Энэ амжалтада илангаяа Хүрбын, «Георгиевский», Үдын совхозуудай малшад хубитаяа ехээр оруулhан габьяатай. Жэшээнь, хүрбынхид даабаряа 118 процент дүүргэhэн шуу.

Гүрэндэ мяха тушаалга мүн лэ урагшатай. Мяханай комбинадта 8000 центнер шэгнүүртэй мал абаашаха байhан hаа, тэрэнээ 352 центнерээр үлүүлээ. Энэнь 104 процент болоно. Миллион 50 мянган үндэгэ худалдаха даабаряа 1 миллион 675 мянганда хүргэбэ. Мяха бэлэдхэлгэдэ Хүрбын, Хасууртайн, Хориин совхозуудай үхэршэд онсо шалгарна.

Хориин совхозой залуу үхэр түлжүүлдэг, шахан таргалуулдаг үхэршэд Иван Андреев, Нина Дамдинова, Эрдэни Гармажапов болон бусад түрүүшүүлэй оролдосые магтаха шухала. Һаалишад соохоо Үдын совхозой Баян-Голой отделениин МТФ-гэй коллектив магтуулна. Илангаяа Гармажап Базаровна Жимбиева, Мария Дамбаевна Банзаргашеева, Дулма Чимитовна Ринчинова гэгшэд фермэ соогоо түрүүлнэ. Тиихэдэ энэл совхозой hаалишан Альфия Галимзяновна Мухамедзянова малай үбэлжэлгын хаhа соо үнеэн бүриhөө 1350 килограмм hү hааха социалис уялга абаhан байгаа. Тэрэ уялгаяа үлүүлээ гэхэ гү, али 1536 килограмм hү hааба.

Г. БАДМАЕВ, манай корр.

ОЙН БАЯРТА ЗОРЮУЛАГДАБА

«СССР-эй арадуудай аха дүүгэй бүлэдэ» гэhэн республиканска научна конференци Улаан-Үдэдэ үсэгэлдэр эхилбэ. Ороноймнай Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, «Знание» бүлгэмэй республиканска организациин болон Улаан-Үдын дээдэ hургуулинуудай ректорнуудэй соведэй эмхидхэhэн энэ ехэ хуралдаан Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

Партиин обкомой секретарь А. А. Бадиев конференци дээрэ оролто үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй, СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сессиин шиидхэбэринүүд тухай хөөрэбэ. Пленум дээрэ партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэ бидэнэй үмэнэ харюусалгатай шэнэ зорилгонуудые табяа гээд нүхэр А. А. Бадиев тэмдэглэбэ.

Үнгэрhэн 60 жэлэй туршада манай республикын хүгжэн hалбаралга хадаа партиин ленинскэ национальна политикын, совет ороной бүхы аха дүү арадуудай, нэн түрүүн агууехэород арадай туhаламжын үрэ дүн гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Республикымнай ажалшад 60 жэлэйнгээ ойн баярые ажалдаа, ажабайдалдаа шэнэ амжалтануудаар угтажа байна гэжэ нүхэр А. А. Бадиев хэлэбэ.

Республикымнай мэдээжэ эрдэмтэд Г. Л. Санжиев, Г. Ш. Раднаев, С. А. Максанов, И. А. Батудаев, В. И. Затеев гэгшэд Буряадай автономито республикын түүхэтэ зам тухай, экономикын болон соёлой хүгжэлтэ тушаа hонирхолтой элидхэлнүүдые хэбэ.

Конференцидэ партиин Усть-Ордын окружкомой секретарь Р. А. Митенова, партиин Агын окружкомой секретарь Д. Т. Тумэнбаяров гэгшэд хабаадалсажа, аха дүү автономито округуудай экономикын болон соёлой хүгжэлтэ тухай элидхэлнүүдые хэжэ, суглаарагшадые ехэтэ hонирхуулба.

Удаань конференцидэ хабаадагшад гурбан секцидэ олон тоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэбэ.

Мүнөө конференци хүдэлмэреэ дүүргэхэ юм.

ҺАЙШААНАБДИ, ДЭМЖЭНЭБДИ

ХҮТЭЛБЭРИ БОЛГОХОБДИ

«Манай обществын улам нарижажа, жагсан болбосорхо тума ажалша коллективүүдшье улам хүгжэнэ. Тэдэнэй социальна түхэл шарай хубилна, хамтаараа ажаллалгын удха шанар улам баяжана, тэдэнэй материальна үндэhэ hууринь хүгжөөгдэнэ» гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо депутат Г. А. Алиевай хэhэн элидхэл соо онсо тэмдэглэгдээ hэн. СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сессиин материалнуудтай танилсахадаа, нээрээшье, манай локомотив-вагон заhабарилгын заводой вагон хабсаргадаг цехтэ hүүлэй үедэ болоhон хубилалтанууд тухай бодомжолмоор байба. Хорёод жэлэй саана байдал тад ондоо hэн. Мүнөө 2 автоматическа поточно лини, хүсэ ехэтэй крануud, оньhон тодо байгуулгатай бусадшье түхеэрэлгэ тодхоогдонхой. Эдэниие урагшатай ашаглаhанай ашаар вагонуудые хабсаргаха хүдэлмэреэ амжалтатай ябуулнабди.

Үйлэдбэриин материально-техническэ баазын hайжархада, хүдэлмэришэдэй мэдэсэ шадабари, болбосоролынь дээшэлнэ бшуу. Нүхэр Г. А. Алиевай хэhэн элидхэл соо энээн тухай онсо тэмдэглэгдэнхэй. «Ажалшадай эрдэм hургуули болон культурно-техническэ мэдэсынь хэмжээн дээшэлнэ».

Тиимэл даа. Мүнөөнэй слесарьнүүд болон токарьнуудай олонхинь ажалдаа зохёохы ёhоор хандадаг, уралан нарижуулгада, ухаалан зохёолгодо хабаададаг гээшэ. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ талаар курсанууд, экономическа hургуули энээндэ шухала арга нүхэсэл болоно. Иигэжэ ажалша коллективүүдэй хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы үүргэ дээшэлнэ бшуу. Манай цехэй ветеранууд К. С. Давыдов, Д-Н. Н. Самбуев, К. А. Кушнарев, мүн залуушуулшье эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулхаhаа гадна, үйлэдбэриие нарижуулан hайжаруулха талаар сэнтэй дурадхалнуудые оруулдаг. Д-Н. Н. Самбуев Буряадай АССР-эй габьяата уралан нарижуулагша гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Коллективэй хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлхэ, кадрнуудые тогтонижуулха талаар хүдэлмэри ябуулагдана. Үг залгамжуулан нэгэл предприятидаа хүдэлжэ байhан Жужговтанай, Лапа гэгшэдэй бүлэнүүдые нэрлэмээр.

Ажалша коллектив тухай Хуулиин баталагдан абтаhан ушарые бүримүhэн дэмжээд, саашанхи хүдэлмэридөө ёhотой хүтэлбэри болгохомнай дамжаггүй.

А. ПОПОВ, ЛВРЗ-гэй цехэй начальник.

БЭРХЭШЭЭЛНҮҮДЫЕ ДАБАН

Зэдын районой ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорhоо холо урид 102 процент дүүргэв. Түсэбэй ёhоор район 9700 центнерэй оронд 9854 центнер мяха худалдаа.

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ «Мир», Ленинэй, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд. Ленинэй орденто Борьёогой, Боосын, Заречный совхозууд хубитаяа ехээр оруулаа. Жэшээлхэдэ, «Мир» колхоз мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 120 процент, Борьёогой совхоз 119 процент дүүргэhэн байна.

Һү hааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө районой олонхи ажахынууд баhал амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Һү худалдалга район дотор нёдондонойхиhоо ниилээд дээшэлээ, зарим ажахынууд, тэрэ тоодо Борьёогой совхоз 146 процент, «Октябрьский» совхоз 162 процент. Зэдын совхоз хоёр дахин дээшэлүүлжэ шадаа. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон районой малшад. hаалишад гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 20 гаранаар дүүргэхын түлөө оролдоно.

Ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлаhан hаалишад райондо үсөөн бэшэ. Һаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ «Мир» колхозой hаалишан М. Д. Гармаева, Оёорой совхозой З. Г. Гайфулина болон Н. А. Саликова, Торийн совхозой Т. И. Грыдина болон А. Ф. Бекетова, «Октябрьский» совхозой Г. В. Дашиева гэгшэд түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр жэлэй эхинhээ даалгагдаhан үнеэн бүриhөө 1200—1500 килограмм hү hаагаад байна.

ИСКУССТВЫН БА ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАЙНДЭР

...дуратай Эхэ оронойн... хүгжэн hалбаралгые, ара... ленинскэ хани нүхэсэ... магтан дуулаhан хани ба... нэй хүгжэмтэ дуун ССР... эй Ехэ театр соо июн... 20-до эдэлээ. Грузиин ... эй литература болон ис... ын үдэрнүүдэй РСФСР-... нээлгэдэ зорюулагдаhан ... концерт эндэ болоо. ... Грузи хоёрой хоорон... нэгэдэл ба нэгэ нэгэн... туhалалсалга тухай түрүү... хүүлита договорто—Геор... ско трактадта гар табигдаhаар 200 жэлэй түүхэтэ үйлэ хэрэгэй хүндэлэлдэ эдэ үдэрнүүд үнгэргэгдэнэ.

Ниислэл хотын партийна, совет ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, эрдэм, соёлой ажал ябуулагшад, Москвагай предприятинуудай ба барилганuудай түрүүшүүл СССР-эй ГАБТ-ын зал соо суглараhан байгаа.

Нүхэд Г. А. Алиев, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, М. В. Зимянин, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов, КПСС-эй ЦК-гай таhагуудые даагшанар Е. К. Лигачев, Б. И. Стукалин, В. Ф. Шауро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. Н. Ментешашвили, Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Л. Картевелишвили, Грузиин ССР-эй делегаци үдэрнүүдэй нээлгэ дээрэ байлсаа.

Россин Федерациин ажалшадай үмэнэhөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Е. Ф. Карпова грузин арадай түлөөлэгшэдые үнэн зүрхэнhөө амаршалаа. 200 жэл соо манай арадууд нэгэ замаар дабшана, тиин хамта үнгэрhэн энэ замынь хани барисаанай болон хани нүхэсэлэй гэрэлээр туяарна гээд тэрэ хэлээ. Агууехэ Октябрь, Владимир Ильич Ленин энэ нэгэдэлдэ шэнэ эхи табиhан юм. Социалис Грузи ажабайдалай бүхы талаар ехэ амжалтануудые туйлаа. Манай ороной бүхы арадуудай оюун бодолой ажабайдалай таhаршагүй хубинь болоhон аха дүү республикын литература ба искусство хүгжэн hалбараа гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Айлшадай делегациин хүтэлбэрилэгшэ Грузиин Компартиин ЦК-гай секретарь Г. Н. Енукидзе харюугай үгэ хэлэбэ. Москвада, Россин Федерациин олохон хото городуудта үнгэрхэ Грузиин ССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүд түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис, шанар шэнжэрээ интернациональна совет арадуудай оюун бодолой болбосоролой хүгжэн hалбаралгын үшөө нэгэ тодо гэршэ болохо юм гээд тэрэ мэдүүлээ. Интернационалистнууд - ленинецүүдэй баатар габьяата үетэнэй эхи табиhан, манай заха хизааргүй Эхэ ороной бүхы арадуудай ажалаар байгуулагдаhан манай хани барисаан хэтэ мүнхэдөө оршон байглээ.

Удаань концерт болоо. Грузиин арадай ажабайдал ба ажал, совет хүнүүдэй эбдэршэгүй хани нүхэсэл программа соонь тодоор харуулагдаа. Грузин баород хүгжэмэй классигуудай, мүнөө үеын совет авторнуудай бүтээлнүүд үргэнөөр харуулагдаhан байгаа. Габьяата симфоническа оркестр ба камерна оркестрые, гүрэнэй капеллые, Грузиин арадай хатарай габьяата академическэ ансамблиие, З. Палиашвилиин нэрэмжэтэ оперо болон балетэй академическэ театрай артистнуудые, бусад коллективүүд ба гүйсэдхэгшэдые москвагайхид альга ташалгаар угтаа.

Концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

(ТАСС).

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА—БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ОЛОНОЙ ХҮСЭН ЭРШЭТЭЙ

Түбхын түрүүн хүдөөгэй ажалшадай хүдэлмэриин эрхэ байдалые һайжаруулха, ажаһуудалыень болбосон һайн, баян дэлгэр болгохо талаар партимнай саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулдаг. Энээниие КПСС-эй ЦК-гай майн болон ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд үшөө дахин эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Партиин ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Эдеэ хоолой программын баталагдан абтаһанһаа хойшо жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо хүдөө нютагуудта, колхоз, совхоз бүхэндэ горитой хубилалтанууд болоо, болошожошье байна. Фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие комплексноор оньһожоруулха, тариан болон мал ажалда хамтын подряд, түлөөһэнэй шэнэ гурим нэбтэрүүлхэ, газар тариалангые научна үндэһэ баримтатай зональна гуримаар эрхилхэ гэхэ мэтэ үйлэдбэриин бусадшье экономическа онол арганууд дэлгэрүүлэгдэжэ байна. Эдэ бүгэдэ хүдөөгэй ажалшадай хэжэ байһан хүдэлмэриие индустриальна түхэлтэй, шэнэ шэнжэтэй болгоно.

Иимэ шэнэ юумэнүүд хүнүүдэй сэдьхэл бодолдо, хүсэл эрмэлзэлдэ, ажалдаа хандасадань баһал аша үрэтэй һайн нүлөө үзүүлнэ гэжэ хэлэхээр.

Жэшээнь, энэ жэлэй хабарай тарилгые абаад үзэе. Сэгай уларилай муушаг, хожом болотор хүйтэн байгаашье һаань, аккордно-шангай гуримаар ажалай гол болон нэмэлтэ түлөөһэ абажа, хамтын подрядай ёһоор хүдэлдэг болоһон трактόрна бригаданууднай эртын бүхы ороохо тариае хүдэлмэриин 12—13 үдэр соо һайн шанартайгаар тарижа дүүргэбэ.

Илангаяа газарай шииг нойтые һайнаар бариха, буртаг ногооень сэбэрлэхэ гэхэ мэтэ хүрьһэ элдүүрилгын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ түргэнөөр, шанартайгаар хэгдэбэ. Механизатор бүхэн дааһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, ямаршье хүдэлмэри хэхэдээ, халаан бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Тусхайлбал, тарилгын бүхы 9 агрегат тогтоогдоһон социалис мүрысөөнэй гуримые дүүргэжэ, урмашуулгын шанда, нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртэхэ болонхой. Трактористнар А. Семашкин, Н. Дамбаев, В. Васин, А. Фалилеев — (2-дохи бригада), Б. Жамьянов —(1-дэхи бригада) сеялкэнүүдые шэрэжэ тарилга хэхэдээ, табан хоног бүхэндэ даабаряа 132—148 процент дүүргэжэ ябаа. Газар хахалалга, хүрьһэ жэгдэлэлгэ дээрэшье хүдэлдэг механизаторнууд Б. Батуев, Ж. Цыбиков үндэр бүтээсэ туйлаа.

Бүхыдөө 2300 гаран гектарта шэниисэ, хара тариан, ешмээн, обёос һайнаар элдүүрилэгдэһэн, шииг нойто элбэгтэй, үтэгжүүлгэ оруулагдаһан хүрьһэндэ таригдаа. Энээнэй ашаар байгша ондо тариалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15.5 центнер тариа, тэрэ тоодо 18 центнер шэниисэ хуряажа абаха арга гүйсэд бии. Тиигэжэ өөһэдтөө хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ, гүрэндэ горитой тариа худалдаха, иланга хонидтоо, бусад малдаа эдюулхэ обёосой, ешмээнэй ороохо абахаар хараалнабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ бригаданууд тэжээлэй ургамалнуудые тарижа байнхай. Хэнэйшье мэдэһээр, малда шэмэтэй һайн элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэжэ шадаал һаа, мяхан, һүн, ноохон ехэ үйлэдбэрилэгдэхэ, гүрэндэ худалдагдаха. Тиимэһээ мүнөө баһал адууһа малые тэжээлээр һайса хангаха асуудал шиидхэгдэжэ байна. Байгша ондо хамтадаа 1000 гаран гектарта силосэй ургамалнууд, тэрэ тоодо 250 гектарта кукуруза таригдаба. Иланга силосэй ургамалнуудай үрэһэ һайнаар үтэгжүүлэгдэһэн, үһалагдаһан, шиигтэй хүрьһэндэ оруулха гэжэ оролдообди. Хэрбээ нёдондо тариалангай гектар бүриһөө 100 центнер үлүүтэй силосэй ногоон намаа ургуулжа абаад, шэмэтэ тэжээл үнеэдтэе майн 20 болотор эдюулһэн һаа, мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 150 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряаха, үнеэн бүхэндэ адагынь 10—12 тонно силос бэлэдхэхын түлөө звенонууднай тэмсэнэ.

Эндэ үшөө юун тухай һэмэжэ хэлэхэб гэхэдэ, бригада, звенонуудые хамтын подрядта оруулжа, бүхы тариалан, сабшалангые тодорхой эзэдтэй болгоод, имагтал тэндэһээ абаһан ургасын зэргээр ажалайнь гол болон урмашуулгын түлөөһые үгэхэ гурим тогтооһоной аша үрэ бүри мүнөө жэлһээ харагдаха зэргэтэй. Яахадааб гэхэдэ, манайда луговодуудай звенонууд һүүлэй хоёр жэлдэ ажахын тоосооной ёһоор гэхэ гү, али газар үһалһан, үтэгжүүлгэ тарааһанайнгаа түлөө бэшэ, харин сабшалан дээрэһээ хуряаһан үбһэнэйнгөө хэмжээгээр совхозтоёо тоосоо хэдэг болонхой. Энээнэй ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ бүхы сабшаламнай хабар-зунай үедэ ехэнхидээ 2—3 дахин үһалагдана. Үтэгжүүлгэшье ехээр, зүбөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Тиигэжэ нёдондо манай бэрхэ луговодууд Ц-Д. Ц. Цыренов, В. Л. Саможапов, Н. Я. Петров, А. Ф. Разуваев гэгшэдэй звенонууд сабшалангай гектар бүриһөө 25—30 центнер хүрэтэр үбһэ абаа юм.

Бүхы 1000 гектар сабшалан нэгэ дахин һайнаар үһалагдаад, зариманиинь хоёрдохёо үндэлүүлагдана. Урдань зунай эхеэр үһалагдаһан газарай зариманиинь ногооржо, нүгөө тээгүүрээ сайража, шарлажа байгша һэн. Харин мүнөө Шэбэртын, Дабаатын сабшалан үргэлжэ хүхэржэ, ногоониинь нэгэ жэгдээр пэгшыжэ гаранхай, ехэнхи газартань хүл табиха аргагүй нойтон. Иимэл газарһаа ехэ ургаса абтаха ёһотой.

Байгша ондо совхоз бүхыдэнь 24,1 мянган центнерһээ бага бэшэ үбһэ, 7,7 мянган центнер сенаж бэлэдхэхэ, 8000 тонно силос дараха, 3 мянган центнер тэжээлэй корнеплодуудые суглуулха, 2500 центнер ногооной гурил татаха түсэбтэй. Эды шэнээн тэжээл бэлэдхэжэ шадабал, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха 1983—1984 онуудай, бүхы табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатайбди.

Ажахыда хамта дээрээ 1200 ухэр, тэрэ тоодо 460 үнеэд, 11,5 мянган хонин һүрэг, тэрэнэй 4500-ниинь эхэ хонид харууһалагдана. Совхозой малшад, һаалишад, хонишод Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө тэмсэжэ, жэлэй үнгэрһэн 5 һарада муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлаа. Жэшээлхэдэ, фермэнүүднай жэлэй түрүүшын хахадта 2700 центнер һү гүрэндэ худалдаха түсэбтэй һаа, мүнөө таба һарада 2706 центнер сагаан эдеэ бэлэдхэлэй пунктда оруулжа, даабаряа хамтадань 720 центнерээр үлүүлхэ аргатай болонхой. Мүнөө үдэр бүхэндэ 23—24 центнер һүн тоһоной заводто тушаагдана.

Һаалиин фермэнүүд илангаяа үбэлжэлгын үедэ һайнаар хүдэлжэ гараа. Шэбэртын МТФ-гэй коллектив (даагшань РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник, Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудтай А. Г. Сахарова) үбэлжэлгын 8 һарада 2417 центнер һү һаажа, даабаряа 300 гаран центнерээр үлүүлээ. Мүн нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, һү һаалияа 500 гаран центнерээр ехэ болгобо. Эндэхи түрүү һаалишад Д. Г. Гармаева, Ц. Б. Базарова, Н. В. Саможапова, И. И. Телешева гэгшэд үбэлжэлгын үедэ, жэлэй түрүүшын хахадташье һү һааха даабаряа холо үлүүлээ.

Дабаатын комсомол-залуушуулай фермынхид (даагшань Э. Ц. Цыренов) эдэнэртэй анамана мүрысэнэ, зарим үрэ дүнгүүдээрээ ахижа ябана. Үнгэрһэн май һарада эндэхид бэлэдхэлэй пунктда 298 центнер һү оруулха аад, тэрэнээ 381 центнертэ хүргэжэ, сагаан эдеэнэйнгээ 97 процентые нэгэдэхи сортоор тушаагаа. Эндэхи түрүү һаалишан Т. Л. Мякотина хахад жэлэйнгээ түсэбые 4 һара соо дүүргээ юм. Мүнөө тэрэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 850 гаран килограмм һү һаагаад, ажахы соогоо мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Бэрхэ һаалишад Г. Ц. Цыренова, Е. А. Мякотина гэгшэд баһал һү ехэ һаанхай.

Түбхын түрүүн үнеэдэй харууһа, тэжээлые һайнаар эмхидхэжэ, бүхы тэжээлые бүйлүүлжэ, шанаржуулжа эдюулһэнэй, үнеэдые үбэлдөө-хабартаа үдэрэй гурба һаадаг болоһоной, коллектив болон хүн бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөө бодотоор эмхидхэжэ, тэрэнэйнь дүнгүүдые саг сооһь гаргадаг, эрхимлэгшэдые материальна-моральна талаар зүбөөр урмашуулдаг болоһоноймнай ашаар эдэ амжалта туйлагдаа гэжэ онсолон тэмдэглэхээр байна. Малай зунай бэлшээ ридэ гаратар, мүн зуһалангууд дээрэшье һолоомо хэршэжэ, бүйлүүлжэ, талха тариа эһээжэ, үнеэдтэ бурдууг эдюулээбди. Зунай бэлшээриин түрүүшын үдэрһөө мал түхэреэн сүүдхэдэ адуулагдана.

Һаяхан фермэнүүдтэ малшадай суглаанууд боложо, тэндэ Хориин районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл зүбшэн хэлсэгдээ. Коллектив бүхэн зунай бэлшээриин үедэ һү ехээр һааха гэһэн шэнэ социалис уялгануудые абаа.

Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула тодорхой хэмжээнүүдые абажа байнабди. Голодоһондо гаргагдаһан үнеэдые урид шахаад, бэлэдхэлэй пунктда ябуулжа, мүн мал шахалгын Бодонгуудай ажахынууд хоорондын нэгэдэлдэ үхэрнүүдые тушаажа, даабаряа дүүргэхэ зэргэтэйбди.

Совхозой хонишод ажалай баһал муу бэшэ үрэ дүнгүүдтэй республикынгаа ойн баярые угтахань. Түрүү хонишон Б. Б. Базаровагай отарада бүхы 570 эхэ хонидһоонь 584 хурьган түлжүүлэгдээ. Дүршэлтэй хонишод Ц. Д. Дамбаева, Г-Ц. Цыбиктаров гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 90 шахуу хурьга абаа һэн. Ажахыда зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 84,4 хурьган томо болгогдобо. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ урда жэлэйхитэй сасуулбал, томо хонидой, хурьгадай гарзалалга эрид хороогдоо. Байгша ондо хонин бүхэнһөө 3 килограммһаа бага бэшэ ноохо хайшалжа, гүрэндэ 390 центнер «сагаан алта» худалдаха уялгаяа заатагүй дүүргэхэ зорилготойбди.

Ямаршье амжалта, һайн үрэ дүн хүнүүдэй, коллективүүдэй хүсэл оролдолгоор туйлагдадаг гээшэ. Энэ талаар манай һү һаалиин фермэнүүдтэхи партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүд, мүн тариан ажалай бригадануудта саг зуура эмхидхэгдэдэг партийна бүлэгүүд, тэрэшэлэн коммунистнууд, комсомолшууд нилээд ехэ юумэ хэнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээлхэдэ, Шэбэртын фермын партийна бүлэг (партгрупоргнь Н. В. Самажапова) һү һаалиие дээшэлүүлхэ, һүеэ сэбэрээр тушааха, коллективтээ ажалай журам наринаар сахиха, хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, мүрысөө эмхидхэхэ талаар ехэхэн ажал ябуулна. Тэдэнэй үсэд оролдолгын ашаар лэ фермэдэ үнеэдые үдэрэй гурба һааха, үнеэдые үбэл зунгүй оньһон машинаар һааха гэхэ мэтэ онол арганууд батаар нэбтэрүүлэгдээ.

Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ гээшэ гансашье мяха, һү болон бусад продукци ехээр үйлэдбэрилхэ, худалдаха бэшэ, мүн хүдөөгэй хүн зоной һуудал байдалые улам һайжаруулха, шэнэ барилгануудые бодхоохо, тосхон һууринуудые болбосон һайн болгохо, ажахын экономико бэхижүүлхэ хэрэг эндэ баһал ехэхэн удха шанартай. Һүүлэй арба гаран жэлдэ совхозой түбтэ дунда һургуули, интернат, соёлой байшан, 90 һууритай хүүгэдэй комбинат, участково больница, амбулатори гэхэ мэтэ баригдаа. Жэл бүхэндэ 14—15 байрын гэр бодхоогдоно. Малай байранууд гол түлэб шэнэлэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта саашадаа хэхэ ажал үшөөл ехэ. Дабаатын отделениин түбтэ эхин һургуули, клуб, байрын гэрнүүдые бариха хэрэгтэй. Илангаяа залуушуулые—ажалай найдамтай халаание бэлдэхын тула соёл-гэгээрэлэй.спортын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улам эдэбхитэйгээр ябуулха болонобди.

А. РАЗУВАЕВ,
Бэшүүрэй совхозой директор.
Ц. БАТУЕВ,
ажахын парткомой секретарь.

ЗАЛУУ КОММУНИСТНУУДАЙ СУГЛААН

Һаяхан КПСС-эй Түнхэнэй райкомдо залуу коммунистнуудай суглаан үнгэргэгдэбэ. Энэ суглаан дээрээ тэдэнэр партиин Уставай эрилтэнүүдтэй, үйлэдбэриин дээрэ коммунистнуудай дүүргэхэ үүргэтэй үшөө һайнаар танилсаһан байна. Залуу коммунистнуудай урда КПСС-эй райкомой секретарь А. П. Цымбалюк дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Үгэ хэлэхэһээ урид КПСС-эй зэргэдэ һая жагсаһан хүнүүдтэ партийна билет болон кандидадай карточкануудые тэрэ барюулаа. Мүн энэ суглаан дээрэ хэдэн хүн үгэ хэлэжэ, залуу ажалшадай урда ямар зорилгонуудай табигдаад байһан тухай хэлэһэн байна.

Суглаанай түгэсхэлдэ Түнхэндэ үнгэргэгдэжэ байһан литературын үдэрнүүдтэ хабаадагшад литературна шүүмжэлэгшэ Г. О. Туденов, ноёдууд Лопсон Тапхаев, Шагдар Байминов, прозаик Балдан Ябжанов болон басни бэшэгшэ Элбэг Манзаров гэгшэдтэ үгэ үгтөө. Тэдэнэр буряад совет литературын хүгжэлтэ тухай хөөрэхынгөө хажуугаар өөһэдынгөө зохёолнуудые уншаа.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

КОММУНИСТ ТУХАЙ
хөөрөөн

НҮХЭДТӨӨ ХҮНДЭТЭЙ

Энэ оной майн 1-нэй һайндэрөөр Октябрьска районой ажалшадай жагсаалай эхиндэ үйлэдбэриин хэдэн арбаад түрүүшүүлһээ бүридүүлэгдэһэн колонно Советүүдэй талмай дээгүүр хүхюу зугаатай бата алхалан гараа һэн. Тэдэнэй дунда В. Д. Яковлева ябалсаһан байна.

Вера Демидовнагай ажалай намтар нарин сэмбын комбинадта хүдэлжэ эхилһэн басагадай дийлэнхи олонойхидол адли юм. Тэрэ 8-дахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Хэжэнгынгээ совхоздо һая хүдэлжэ захалаад байһанаа, тус предприятида ажалладаг түрэлэйнгөө басагантай хамта Улаан-Үдэ ерээ бэлэй. Юуб гэхэдэ, Вера тиихэдэ өөрынгөө һанаанда таарама зохид мэргэжэл үшөө олоодүй ябаа бшуу.

...Тэдэнэй нэхэлгын цех руу ороходонь, станогууд хүдэлжэ, ехэ шууяатай байба. Басаган нүгөөдэһөө юумэ һураад лэ, тэрэнэйнгээ юу хэлэһые ойлгохын тула нэхээ һэргылгээд байха юм. Ягаашье һүрөөтэй гээшэб, хайшан гэжэ хүдэлдэг зон бэ гэһэн бодолдо тиихэдэ абтаһан тухайгаа Вера Демидовна манда хөөрөө һэн. Зүгөөр эдэ тас-няс гэжэ байгаад хүдэлһэн станогуудһаа дэлхэйн долоон үнгэтэй бүдүүдэй аалин намдуугаар урдан гаража байһые хараһан басаганай ухаан бодолдо юундэб даа һолонго, аадар бороогой һүүлээрхи улам хурсаар ногоорһон зала, бага наһаниинь һанагдажа, хашартай, һалахагүй абяганшье, машинын дэбхэрһэн мэтээр үзэгдэһэн детальнуудыншье огто ойлгогдохоёо болиһоһон шэнги байгаа. Верын хүдэлхэеэ болиһоод зогсожо байхада, суг ябагшань тэрэнэйнгээ гарһаань халта татаба. Тиихэдэнь һая нойрһоо гэнтэ һэрэгдэһэн хүн мэтээр залд гэшоо һэн...

Тиигэжэл басаган дура зүрхыень татаһан, һонирхуулһан нэхэгшын мэргэжэл шудалха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Тэрэ сагһаа хойшо арба гаран жэл үнгэрөө. Мүнөө Вера Демидовнагай бүхы ажабайдал намтарынь түрэл предприятиингайнь тон нягта холбоотой юм.

Түрүү хүдэлмэришэнтэй танилсахаяа ошожо, нэхэлгын цех ерэбэбди. Бидэнэй тэндэ ороходомнай, таһаршагүй шууяан угтаба. Минии зэргэлээд ябаһан хүнэйнгөө нэгэ бага холо болобол, юун гэжэ хэлэһыень ойлгохонь бэрхэ. Хэдэн удаа жэрылдэһэн станогуудай хоорондуур цехэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха зорилготой зүүн тээшээ алхалнабди. Нэхэгшэд эндэ тэндэ харагдана. Тэдэнэй ехэнхидынь доошоо тонгойнхой юуб даа хэнэ, гартаа барлаад ябаһан юумээрээ догоодоно хэбэртэй. Юрэдөө, станогуудынь аалидажа, нэгэ нам гэнэ аа гү гэхэдэшни, туһагүйл даа. Цехэй зүүн заха хүрэхэеэ ябатараа. «Городской Соведэй депутат Вера Демидовна Яковлева эндэ хүдэлдэг» гэһэн гаршагтай станок обёоржорхибобди. Харин өөрөө адим хаб гээд хараашалхадамнай, тэрэнэй саада тээхи станогой буруу талада дунда зэргын бэетэй, түргэн хүдэлсэтэй, хёрхо нюдэтэй ягаан жааханолбонуудтай пулаадаар үһэсэ нягтаар уяһан эхэнэр утаһа татана. Тиигээдшье халаанай мастер Е. Р. Куриаловатай уулзажа хөөрэлдэхэдөө, тэрэ ябууд хараһан хүдэлмэришэмнай нүхэр Яковлева байшоо. Екатерина Романовна предприятиингаа түрүүшүүлэй нэгэн тухай һайшаалай урин дулаан үгэнүүдые хэлэбэ. Арба гаран жэлэй туршада сугтаа хүдэлжэ байһан ажалша бэрхэ хүдэлмэришэнөө һайн мэдэдэг байһаниинь гайхалгүй бшуу.

Вера Демидовнагай хүдэлжэ байхыень харахада, энэ хүн, үнэхөөрөөшье, мэргэжэлдээ дуратай, ажалайнгаа нюусануудые зүгөөргүй мэдэдэг гэжэ ойлгохоор. Тэрэ али нэгэн станогойнгоо тогтохотойнь хамта юунһээ боложо зогсоһыень дары элирүүлжэ, ажалаа үргэлжэлүүлдэг гуримтай. Түрүү нэхэгшын ондоо юумэндэ һамааржа, зэргэлээд хүдэлдэг басагадтаа үгэ андалдажа, минии байхыень орой харахагүйт. Мүн тэрэнэй нюдэнэй хёрхо, хурса харасые тэмдэглэмээр. Юунһээ, ямар шалтагаанһаа боложо, станогой тогтоһыень хаража, бэлэржэ дары олоодхидог юм. Иимэл хадань хүдэлмэришэнэй ажалайнь бүтээсэ горитой бшуу.

Эндэ майн 18-да партиин гэшүүндэ абтаһан нүхэр Яковлевагай хамтын хэрэгэй түлөө хамсыгаа шуун ородогые баримталан харуулха хүсэлэнтэйбди. Вера Демидовна В. И. Ленинэй түрэһөөр 113 жэлдэ зорюулагдаһан субботнигой үдэр 4 станок дээрэ хүдэлхыгөө орондо 6-е хангаһан байна. Мүнөө комбинадай нэхэгшэд ажалайнгаа үедэ 4 станок ашагладаг. Зүгөөр тэдэнэй нэгыеншье огто зогсоонгүй ябуулхын тула ехэ хүсэл оролдолго гаргаха, дүршэл шадабариие гүйсэд хэрэглэхэ саг гарадаг гээшэ. Зариманда ямар нэгэн оньһон түхеэрэлгын эбдэрһэнһээ гү, али үгышье гэбэл, муугаар томогдоһон утаһануудһаа боложо, станогуудай 2-ынь, 3-ниишье нэгэн доро тогтошохо ушарнууд үзэгдэдэг ааб даа. Тиихэдэнь ажалай горитой саг минии хосоржо бшуу. Хин һалаһан сагые ахиха хүсэхэ гээшэ ехэ гайтай, хүшэр хэрэг мүн. Иимэ ушарай дайралдажа болохые мэдэжэ байгаад, олон станок даажа абахын тула өөрынгөө дүй дүршэлдэ хүсэл зоригто найдаха хэрэгтэй. Иимэл хүнүүд ажалай түрүү онол аргануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ ябадалда түшэг тулгуури болоно, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулна ха юм.

Мүнөө комбинадай нэхэлгын цехэй бригаданууд нэгэ нарядаар хүдэлдэг гуримда орожо байнхай. Вера Демидовнатай уулзажа хөөрэлдэхэдөө, ажалай шэнэ онол арга тухай асуугаа һэмди.

— Энэ хэрэг үйлэдбэридэ ехэ нүлөөтэй байна. Юуб гэбэл, ажалай шэнэ гурим хүн бүхэниие журамшуулна. Тиигэжэ бүхы коллективэй хамтын үрэ дүн горитойгоор дээшэлнэ. Мүн ажалай түлөөһэншье ургаа ааб даа. Эндэ хамтын подрядай иимэ нэгэ талые онсололтой ха. Хэрбээ түрүүндээ хэн нэгэнэй ажалдаа гараагүй һаа, бригадын гэшүүд тэрэнэй түлөө ямаршье зэмэдэ хүртэдэггүй байгаа. Харин мүнөө хойрог, залхуу хүнэй ябадал коллективэй ажалда сэхэ нүлөөлдэг болоо. Ажалай иимэ эрхэ байдалай тогтоогдоод байхада, бригадын гэшүүн бүхэн журамгүй нүхэртөө угаа эрилтэтэйгээр хандадаг болоно. Тиигэжэл олоной ажал хэрэгүүдые гэдэрнь татагшадые һургаха, хүмүүжүүлхэ арга боломжо байгуулагдана бшуу, — гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

Түрүү нэхэгшын эдэ үгэнүүд тон зүб.

Нарин сэмбын комбинадта арбан хоёр жэлэй хугасаада хүдэлжэ, ажалша бүхэриг байһаараа мэдээжэ болоһон коммунист В. Д. Яковлева предприятиин хүдэлмэришэдэй дунда ехэ хүндэтэй юм. Иимэ хүнэй һүүлэй хэдэн жэлэй туршада ниитын горитой хүдэлмэри ябуулжа байһаниинь гайхалгүй. Тэрэ комбинадай хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг эгээн томо «Ромашка» гэжэ хамтын байрын соведэй түрүүлэгшэ болоно. Тэндэ 440-өөд хүн байрлаһай. Тус байрада ажаһуугшад ондо ондоо халаануудта хүдэлдэг. Тиимэһээ энэ ушар хүдэлмэришэдэй сүлөө сагые бултанда аша туһатайгаар эмхидхэжэ, хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ хэрэгтэ онсо нүлөө үзүүлдэг байна. Гэбэшье арба гаран гэшүүдтэй совет олоной һайшаалда хүртэдэг үдэшэнүүдые, уулзалгануудые болон һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэдэг, хүдэлмэришэдэйнгөө һайнаар амарха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсадаг гээшэ. Эдэ бүгэдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадалда нүхэр Яковлевагай габьяа яһала бии гээшэ. Тиихэдэ Вера Демидовна городской Соведэй депутат гэжэ дээрэ хэлэгшэеэ дабталтай. Юуб гэбэл, ниитын энэ уялгань угаа харюусалгатай хэрэг мүн. Дүршэл шадабаряар баян хүдэлмэришэн ажал дээрээ һурган хүмүүжүүлһэн уялга дүүргэлсэдэг хүнүүдэй нэгэн юм.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

Совет орон дотор

МОСКВА ШАДАРАЙ БҮД НЭХЭГШЭДЭЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ. СЭБТЭ АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ГУРБАДАХИ ЖЭЛЭЙ ЭХИНһЭЭ ХОЙШ ЗАРАЙСКА ЭЭРЭЛГЭ-НЭХЭЛГЫН «КРАСНЫЙ ВОСТОК» ФАБРИКАДА ТҮСЭБһӨӨ ГАДУУР 63 ТОННО УТАһА ЭЭРЭГДЭҺЭН, 108 МЯНГАН МЕТР ПУМААЖАН БҮД НЭХЭГДЭҺЭН БАЙНА.

ФАБРИКЫН БРИГАДАНУУД БОЛОН УЧАСТОГУУДТА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ҮРГӨӨР ДЭЛГЭРҺЭНЭЙ АШААР ИИМЭ АМЖАЛТА ТУЙЛАДАА ГЭЭШЭ. ҮЙЛЭДБЭРИ ЗОГСООНГҮЙГӨӨР ЦЕХҮҮДЭЭ ҺЭЛЬБЭН ШЭНЭЛЭЛГЭ ҮНДЭР БҮТЭЭСЭТЭЙ ШЭНЭ ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮДЫЕ ТОДХОЖО НЭБТЭРҮҮЛГЭДЭ ЕХЭ ҮҮРГЭ ДҮҮРГЭБЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ШЭНЭ ТҮХЕЭРЭЛГЫН ТОДХОГДОҺОН ҮЙЛЭДБЭРИИН УЧАСТОГУУДАЙ НЭГЭНДЭ.

ТАСС-ай фотохроника

Буряадай АССР-эй 60 жэл

СОЁЛ БОЛБОСОРОЛОЙ ХҮГЖЭЛТЭ

Совет засагай үедэ Буряад орон феодальна хүсэд бэшэ байгуулалтаһаа, капитализмые алгасан гаража, социализмда шэлжэн ороһон юм. Экономико болон социально-политическэ харилсааниинь үндэһөөрөө хубилан шэнэдхэгдэжэ, Буряад орондо ёһотойл соёлой хубисхал болоһон байна. Энэ хизаар нютагай хүн зоной 7—8 процентнь, үндэһэн буряад угсаатанай оройдоол 4—5 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ байһан һаа, 30-аад онуудай һүүл багта манай республикын хүн зон бүхыдөө бэшэдэг, уншадаг болоһон юм. Марксистско-ленинскэ үзэл суртал ажалша үргэн олониитын гол үзэл бодолынь болон хүгжэбэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ, мүн социализм байгуулгын саашанхи шатануудта, илангаяа хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ, бүхы СССР соохидол адли Буряад орондо соёл болбосорол, эрдэм ухаан һалбаран дэбжээ.

Соёл болбосоролой шухала һалбаринуудай нэгэн арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ амжалта туйлагдаа. Республика дотор 60-аад онуудай эхиндэ бүгэдэ ниитын 8 жэлэй һуралсал, 70-аад онуудай тэн багаар бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролго түгэсхэгдөө һэн. Хэрбээ 70-аад онуудай эхиндэ республикын 8 класс дүүргэһэн үхибүүдэй 78 процентнь дунда һургуулинуудта орожо һурадаг байгаа һаа, 80-яад онуудай эхиндэ тэдэнэй 98,5 процентнь иимэ һургуулинуудта һуража байгаа.

Техническэ мэргэжэлэй һуралсалда тон ехэ хубилалтанууд болоо. Хэрбээ 1959 ондо найман жэлэй һуралсалай үнэмшэлгэ үгэдэг техническэ мэргэжэлэй 18 училищи тоологдодог байбал, 1980 ондо иимэ 37 училищи хүдэлжэ байгаа. Тэдэнэй дунда техническэ 3 училищи бии, 15-ниинь тусхай мэргэжэл үгэхэһөө гадна юрэнхы дунда эрдэмэй үнэмшэлгэ барюулдаг юм. Мүн хүдөө нютагуудта 12 училищи хүдэлнэ. Эндэ 13 мянга гаран һурагшад 90 гаран мэргэжэл шудалжа, мүнөө үе сагай хүдэлмэришэн хүнэй мэргэжэлтэй боложо гараба. Эндэ һуралсал-үйлэдбэриин болон техническэ хэрэгсэлнүүдэй эгээл шэнэ үндэһэ һуури дээрэ һуралсал ябуулагдана, һуралсал-хүмүүжүүлгын хэмжээн улам дээшэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Буряадай республикада мүнөө дүрбэн дээдэ һургуули—багшанарай, хүдөө ажахын, технологическа, соёлой институдууд хүдэлнэ. Тиихэдэ Новосибирскын совет кооперативна худалдаа наймаанай институдай һуралсалай-консультационно пункт нээгдэнхэй. Эдэ дээдэ һургуулинуудта 22 мянга гаран студентнэр һурана.

Мүнөө үедэ эдэ институудта 26 доктор болон профессорнууд хүдэлнэ. Дээдэ һургуулинуудай багшанарай 40 гаран процентнь доцент нэрэ зэргэтэй, эрдэмэй кандидадай степеньтэй. Дээдэ һургуулинуудай һуралсалай-материальна үндэһэ һууриин хэмжээн нилээд үндэр хэмжээндэ хүрөөд байна. Тэдэнэр мүнөө үе сагай эрилтэнүүдтэ хүрэмэ һуралсалай байшангуудтай, тон шэнэ һуралсалай түхеэрэлгэнүүдээр, техническэ хэрэгсэлнүүдээр хангагданхай. Институдуудта һуралсалай болон эрдэм-шэнжэлгын лабораторинууд, тоололгын болон телевизионно түбүүд бии.

Студентнэрэй мэдэлдэ таарамжатай зохидоор түбхинүүлэгдэһэн хамтын байранууд, библиотеканууд, Байгал шадар, мүн бусад үзэсхэлэнтэ һайхан газарнуудта түхеэрэгдэһэн спортын-элүүржүүлгын лагерьнууд, профилакторинууд, поликлиникэнүүд үгтэнхэй.

Республикын 22 техникум болон училищинууд дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлдэнэ. Тэдэнэр 1982 ондо 5054 мэргэжэлтэдые һургажа гаргаа. Эндэ һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэл ехэтэй багшанар хүдэлнэ. Мүнөө үе сагайхяар түхеэрэгдэһэн һуралсалай байшангуудтай, һуралсалай-техническэ түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагданхай.

Бүхы Совет орон доторойхидол адли манай Буряадай республикада эрдэм ухаан хурдан түргэнөөр һалбаран хүгжэнэ. 1982 ондо республикада 2 мянга гаран эрдэмтэд болон эрдэмтэ-багшанар хүдэлбэ. Тэрэ тоодо 50 профессор болон эрдэмэй докторнууд, 800 гаран эрдэмэй кандидадууд оролсоно. Тэдэнэр эрдэмэй академическэ түбүүдтэ, 4 дээдэ һургуулинуудта, эрдэм-шэнжэлгын һалбариин 13 эмхи зургаануудта шэнжэлгын хүдэлмэри эрхилнэ.

Эрдэмтэдэй гол хүсэниинь СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалда элсүүлэгдэнхэй. Энээнэй бүридэлдэ Естественнэ эрдэмэй, Ниитын эрдэмэй, Геологиин болон Биологиин —4 институт, бэеэ даанхай социально-экономическа шэнжэлгын таһаг оролсоно. Уран һайханай кинофильмнууд эгээл түрүүшынхиеэ бии боложо, ороной кинотеатрнуудта яһала амжалтатайгаар харуулагдана. Буряад үндэһэн үг гарбалтай кинорежиссернууд урган гараа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Буряад ороной уран зохёол болон уран һайханай искусство хүгжэжэ байнхай.

Уран зохёолой эгээл эрхим ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэн буряад уран зохёолшод ажамидаралайнгаа хүсэ шадалай, түүхын болон ухаан бодолой талаар оорсэ, совет хүнэй сэдьхэлэй хүгжэлтын эрхэ байдалтай тон таарама, үнэн сэхэ, түхэл шэнжэтэй образуудые байгуулжа шадаа.

Уран зохёолой юрэнхы хүгжэлтэ бүхы жанрнуудай талаар реалис үндэһэ һуури дээрэ һалбаран бадараа. Тиимэһээ өөһэдынгөө үе сагай хүнүүдэй сэдьхэл болон ухаан бодолой шанар шэнжые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлэн найруулха талаар уран зохёолшод зохёохы амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Бодото ажабайдалые зураглан харуулхадаа, бүхы орёо, зүришэлдөөтэ доторойнь хүгжэлтые бэдэрэн олохо, тэрэниие харуулха гэһэн шэглэл бии болоо. Тиимэһээ уран зохёолшод ажабайдалые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, бүхы үйлэ хэрэгүүдые философско талаһаань дэлгэрэнгыгээр бодомжолон, мүнөө үе сагай интернациональна харилсаа холбоое зураглан харуулна.

Иланга прозын бүхы жанрнууд хурдан түргэнөөр хүгжөө. Тэдэнэй дунда нэн түрүүн арад зоной домог түүхэтэ ажалые гоё һайханаар удхалан зураглаһан зохёолнуудые нэрлэлтэй. 1959 ондо гараһан Б. Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ роман, 1962 ондо Ж. Балданжабоной «Дабаан», 1964 ондо «Сэнхир хаданууд». Д. Батажабайн түүхын асуудалнуудта зорюулагдаһан «Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ романууд, А. Бальбуровай «Шэнхинээтэ зэбэнүүд», М. Степановай «Үүр хираанаар һүни дүүрэдэг» Чимит Цыдендамбаевай түрүүшын буряад эрдэмтэн Д. Банзаров тухай «Банзарай хүбүүн Доржо» гэжэ номой хоёр хубинь барлагдаа һэн. Тиихэдэ эдэнэртэ орходоо хойшонхи үеын залуу уран зохёолшод болохо И. Калашниковай «Разрыв-трава», Р. Белоглазовагай «Мойһоной сэсэг», Ц-Ж. Жимбиевэй «Талын харгы», «Гал могой жэл», В. Сергеевэй «Улаан үдэр», С-Ш. Бадлуевай «Хүнэй шарай» гэжэ романууд Буряад ороной мүнөө үеын ажабайдалые, һаяшагай түүхэ домогто ороһон баатар ажалаараа суурхаһан сагые бүхы талаһаань шэнжэлэн харуулна.

Түүхын болон революционно тематикада зорюулагдан романууд М. Жигжитовэй «Далай шадар», Д. Батожабайн «Хадын бүргэд», Ц. Галановай «Хүн шубуун», үнинэй уран зохёолшо М. Степановай «Түргэн гол дээрэ», бэлигтэй залуу уран зохёолшо В. Митыповэй «Алтаар баян тайгын инспектор» болоно.

Буряадай арадай уран зохёолшо И. Калашников түүхын харюусалга ехэтэй темээр «Шуһата зэбүүн саг» гэжэ роман бэшэһэн байна.

Мүнөө үе сагай үшөө нэгэ онсо шэнжэтэй шухала асуудалнуудай нэгэн гэхэдэ, Байгал-Амарай түмэр замай барилга болоно. БАМ-ай Буряадай участок хадаа энэ барилгын эгээл томо хубинь болоно гэжэ тэмдэглэе. Энэ барилга тухай түрүүшын тууҗа К. Балков бэшэжэ, хэблэлдэ гаргуулаа.

Уран һайханайнгаа талаар хурса, удха түгэлдэр, гүн гүнзэгы бодолтой шүлэгүүд болон поэмэнүүдые Н. Дамдинов, Д. Жалсараев, Ч-Р. Намжилов, Ц. Галсанов, Д. Улзытуев, С. Ангабаев, А. Бадаев, В. Петонов, болон бусад бэшэһэн байха юм. Буряадай арадай поэт Н. Дамдинов «Дүрбэн тэнгэри», «Апрель» гэжэ шүлэгүүд болон поэмэнүүдэйнгээ түлөө РСФСР-эй Гүрэнэй шанда хүртөө һэн. Тиихэдэ залуу уран зохёолшодой бүтээлнүүд яһала һонин, шэнэ зүйлнүүдээр элбэг гэжэ тэмдэглэмээр.

Түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл болбосоролой хурдан түргэнөөр һалбаран хүгжэжэ байһаниинь республикын театрнуудай амжалта дээрэ эли тодоор харагдана. Иланга Буряадай гол театр—оперо болон баледэй театрай амжалта ехэ. Эндэ гурбан гол шэглэл хүгжөөгдэжэ үргэлжэлһөөр: нэгэдэхинь—классическа бүтээлнүүд дээрэ саг үргэлжэ хүдэлхэ, хоёрдохинь—совет зохёолнуудые театрай ендэр дээрэһээ харуулха, гурбадахинь—национальна, үндэһэн буряад оперно болон баледэй зүжэгүүдые зохёон табижа, үргэн ниитэ хүн зондо харуулха гэһэн зорилго табигдана. Тэдэнэй дунда иимэ оперонуудые: Вердиин «Отелло», Дзержинскиин «Хүнэй хуби заяан», Ямпиловай «Прозрение», Хренниковэй «Шуурган соо», баледүүдые: Хачатурянай «Спартак», Л. Книппер Б. Ямпилов хоёрой бэшэһэн «Арюун гоохон Ангар дүүхэй», Ж. Батуевай «Газарай хүбүүн» гэхэ мэтые дурдалтай. Эдэ зүжэгүүд театрай коллективэй үзэл сурталайнгаа болон уран һайханайнгаа, мүн профессиональна уран бэлигэйнгээ талаар урган хүгжэжэ байһанииень гэршэлжэ үгэнэ. 80-яад онуудай эхиндэ театрай репертуарта 40-өөд шахуу зүжэгүүд тоологдобо. СССР-эй арадай артистнар Л. Сахьяновагай, Л. Линховоиной хажууда Ким Базарсадаев, Д. Дашиев, О. Короткова болон бусад уран бэлигээрээ урган дээшээ гаража, эрхимүүдэй тоодо ороһон байна.

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театр аша ехэтэйгээр, эрхим һайнаар хүдэлжэ, мүн лэ академическэ гэжэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм.

Ород драмын болон кукольна театрнууд улам хүгжөө.

Буряадай профессиональна хүгжэм шэнэ амжалтануудые туйлажа, мүнөө үе сагай олон жанрнуудай талаар амжалтатайгаар хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда оперо, балет, хүгжэмтэ оратори гэхэ мэтэ хүгжэмэй зүйлнүүдые дурдамаар.

«Байгал» ансамбль буряад үндэһэн искусствые олониитын дунда тараан дэлгэрүүлхэ талаар амжалтатай.

60—70 онуудай үедэ совет уран зураг һалбаран хүг[...] юрын ажалша хүн зониие [...] зэгыгөөр харуулдаг боло[...] жэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Арадай уран һайханай [...] гэмүүдтэ 80 мянга шахуу [...] хабаадалсажа байгаа.

Мүнөө республика до[...] най соёл-гэгээрэлэй олон[...] хи зургаанууд хүдэлнэ[...] дэнэй тоодо соёлой ба[...] болон ордонгуудые, [...] улаан булан, библиотека, [...] театрнууд болон кино[...] рэлгэнүүдые дурдажа [...] но. Буряад ороной бүхы [...] хон һууринуудай хүн [...] дио шагнадаг юм. [...] хүн зоной табанай дүрб[...] бинь түбэй болон ню[...] телевизионно дамжуу[...] программануудые харана.

Буряад ороной эдэ [...] амжалтанууд респуб[...] соёлой гэгээрэлэй бол[...] дэм ухаанай хүдэлм[...] шэдэй зохёохы эршэмтэй [...] хүдэлмэреэр, мүн ороно[...] сад арадуудай, нэн [...]ород арадай аха дүүгэй [...] гэлжын, үрэжэл ехэтэй ту[...] жаар туйлагдаа. Мүн [...] дэлмэри манай Комму[...] тиин сэсэн мэргэн [...] доро хэгдээ гэжэ [...] тэмдэглэлтэй.

Мүнөө Буряад [...] ажалшад республикын[...] жэлэй ойн урда тэ[...] болон эрдэм ухаанай [...] тэдэ үшөө ехэ амжалта [...] жа. баярай оршон б[...] энэ һайндэрөө тэмдэглэ[...] ла бүхы хүсэ шадала[...] рюулна. Энэ хадаа совет [...] ряад орондохи соёлой [...] халай тон ехэ шэнэ [...] нуудай нэгэн гэжэ баяр [...] халантайгаар тэмдэглэх[...] эрхэтэйбди.

С. МАКСА[...]
түүхын эрдэмэй канд[...]

Буряадай АССР — 60

Хүгжэлтын бата замаар

МАНАЙ ГАЗЕТЫН урданай хүдөө бэшэгшэдэй нэгэн Намжил Цыбикович Нанзатов энэ хуудаһанай материалай авторынь мүн. Буряадай АССР-эй габьяата багша, Октябрийн Революциин орденто, мүнөө пенсионер Намжил Цыбикович хадаа Хүрбын голэй Тээгдэ нютагта түрэһэн, хүмүүжэһэн, Хоринн таряашан залуушуулай һургуули түрүүлэн дүүргэгшэдэй нэгэн юм.

КПСС-эй гэшүүн Н. Ц. Нанзатов анхан нээгдэхэдэнь һуража эхилһэн Тээгдын (мүнөө дунда) һургуулида нилээд олон жэлдэ багшаар хүдэлһэн. һургуулиин болон совхозой коллективүүдэй, тосхонойнгоо нийтын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададсажа ябаһан баян намтартай, нютаг зондоо ехэ хүндэтэй хүн гээшэ.

Мүнөө тэрэнэй эльгээһэн бэшэгые уншагшадайнгаа анхаралда зорюулан доро толилнобди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай гэгээрэлэй ветеран, нютаг зондоо хүндэтэй, олоной багша Н. Ц. Нанзатов.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

Хоринн районой Дээдэ-Хүрбын сомоной Соведэй харьяата нютагуудтахи үндэһэн хубилалтанууд тухай

БУРЯАД оронойнгоо Автономито Совет Социалис Республика болгогдон байгуулагдаар 60 жэлэй ойе угтажа байһан энэ һайхан сагтай дашарамдуулан, түрэл нютагайнгаа гэрһэн энэ хугасаа соо үндэһөөрөө хубилан ... тухай, хүн зонойнь хүмүүжэл болон болбосорол тухай богонихоноор түүхэлэн хөөрэ ... бодол ээлүүдгүй толгой соомни бүридэлэн айха юм.

Би энэ бэшэг соогоо Дээдэ-Хүрбын сомоной Соведэй харьяата нютагуудай урданай, мүнөөнэй байдал тушаа тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. 70 наһанайнгаа богоһо алхаһан хүн һэн тула эндэ болоһон тусгаар ехэ хубилалтые өөрөө хараһан, тэрээндэ хубитаяашье оруулалсаһан гээшэб гэжэ хэлэхэ байнаб. Нютагаймнай зон, илангаяа залуу үетэн һонирхожошье болохо.

* *

ХАМТЫН АЖАЛАЙ АШААР

ҮЭДЭН дабаа дабажа, Ара Хүрбэ ошохо гээшэ урдань угаа гайтай ябадал болодог байга. Ойбонтын эхинһээ һонгинотто хүрэтэр Хүрбэ уруудан һууришаһан үмсын ажалтай бүд айлнууд хэдэн нютагууд болон, таһархай ... ажаһуудаг һэн. Гансал зуһалангдаа зөөжэ ... хадаа, нэгэ газарта суглараһаншуу болодог ... эй. Гол түлэб мал баридаг, таряан ажал эрхэдэг айлнуудые хургаа даран тооломоор ааб ... Харин Ойбонто дээрэ, хүйтэн улерилтай нютаг байжа, ямаршье тарилга хэдэггүй байгаа.

... И. Ленинэй сэсэн мэргэн һургаалай ашаар, коммунис партиин ба Совет засагай хүтэлбэри ... агууехэ ород арадай туһаламжаар үргэн ... тусгаар Автономито Совет Социалис Республика байгуулагдажа, һэлбэрэн хүгжэлгын ... саг мандан мүндэлөө. Тиигэжэ социалис ... байдалай гуримда шэлжэн ороха замай үндэһэ һуури табигдаа бэлэй. Түбхын түрүүндэ ... ын ажалтай байһан тэрэ сагай зониие хамтын ажалтай болгохо, тарүү һуудаг айлнуудые ... газарта түбхинүүлэн һууришуулха—иимэ ... хоёр асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй байһан.

Тиихэдэ Хүрбын голые зубшан ажаһуудаг буряадууд Могойн ба Ойбонтын сомоной Соведтэ болон хубаардаг һэн. 1928 ондо эгээл түрүүн Тээгдэ нютагай 28 үрхэтэ айлнуудай ... ын суглаан зарлагдажа, хамтаараа газар хүрилхэ, таряа тариха, зэр зэмсэг худалдан ... саг ерээ гэжэ үгээ сийлголсоһон байгаа. Тиижэ 23 айлынь һайн дураараа ТОЗ байгуулжа, ажалаа хамжан ябуулха хүсэлэнтэй байгаа мэдүүлээ.

Хогшол зөөриеэ нэгэдхэжэ, морин анзаһа, ... хадаха жатка гэхэ мэтые худалдан абаа. Түрүүшын жэлдэ тиихэ сагай эрхэ байдалаар ... һайн ургаса ургуулһан юм. Юрэдөө хамтаараа ажалаа хэхэдэ һайн, һанаһан хэрэгэй бүтэмжэтэй байһые хүн бүхэн ойлгоһон байна. ... зуура Тээгдэ горхоной хойто эрьеэр зүүлхэ, баруулжаа зурыһан сэлезн (тосхон) болон ... ажаһуудалаа түхеэрхэ гэһэн тогтоол ... абтаба. Үбэлжөөндөө, зуһалангдаа нүүхэ хүүшэнай гуримһаа хахасаха замда эхин табигдаа бэлэй. 1929—1930 онуудай үедэ таруу ... алтай Могойн айлнууд Тээгдэ руу нүүжэ ... һэн түүхэтэй. Иигэжэ мүнөөнэй Хоринн районой соо хоёрдохи томо тосхон болохо Тээгдын ... һуури табигдаа.

1929 оной ноябриин 11-нэй үдэшэ болоһон ... одоо мартагдашагүй. Могойн сомоной ... Соведэй хамтын суглаан зарлагдажа, хамтын ажалай удха шанар, үг зорилго тухай ехэ хөөрэлдөөн дэлгэрээ һэн. Хүдөө ажахын коммуна болгохо тухай асуудал энэ суглаанай гол хэрэг байһан юм. Бальжинов Бадмажабайхи, Чимитов Нимынхи, Мижитов Жамбалдоржынхи, Рабданов Балданайхи, Будаева Жалматан, Цыдыпов Цыретэрэйхи, эдэ мүрнүүдые бэшэгшэ манай гэхэшэлэн 11 үрхэтэ айл коммунада ороһон дуратай байһанаа элирхэйлжэ, мэдүүлгэ баримтай байха. Иигэжэ «Шэнэ ажал» гэжэ нэрэтэй хүдөө ажахын коммуна байгуулагдаһан юм. ... дары коммунын Устав баталагдаа.

Түрүүшын эмхидхэлэй суглаан коммунын түрүүлэгшээр Бадмажаб Бальжиновые, түрүүлэгшын орлогшоор Нима Чимитовые, газар ажалай бригадираар Жамбалдоржи Мижитовые, мал ажалай бригадираар Балдан Рабдановые һунгаһан юм. Гэшүүдэрынь коммунада ороһон айлнууд адуу малаа, зэр зэмсэгээ, эдлэжэ байһан газараа, байра болон хогшол байдалаа хамталаад, Устава дааалгагдаһан хүдэлмэреэ хэжэ эхилшүү. Хамтын ажалай ерээдүйн ехэ урагшатай байхые ойлгоһон үмсын ажалтан коммунада үбэрин орожол байгаа. Шэнэ 1930 оной ... риин 1-дэ гуша гаран айлайхи коммунын ... үдэй үндэр нэрэдэ хүрэнхэй, шэнэ байдалай үндэһэндэ эхи табиһан шуу.

Партиин заабариие хүтэлбэри болгон, «Шэнэ ажал» коммуна 1932 ондо хүдөө ажахын артель болон хубилгагдажа, шэнэ Устав баталан ... бэлэй. Тэрэл үеэр нютаг бүхэндэ гэхээр ... дхэгдэһэн жэжэхэн ТОЗ-ууд нэгэдэжэ, Тоорюуугтада «Арбижал», Бэлшэртэ Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүд байгуулагдажа, Хүрбын голойхид бүгэдөөрэн шахуу коллективизациин замда шэлжэн ороһон байна. ... Буряад нютагуудай хүршэ Хасууртай ород деревнидэ «Искра» ба «Красный пахерь» гэжэ артельнүүд тогтоо. Уданшьегүй эдэ хоёр хамтаржа, «Победа» гэжэ район соогоо нилээд томо артель болоһон юм.

Эдэ артельнүүдэй түлэг хүгжэжэ, колхозой айлнуудай баян дэлгэр, зол жаргалаа эдлэн ажаһууха арга боломжын батаар табигдажа байн гэтэр, фашист дайсад Эхэ орондомнай харата муухайгаар добтолон орожо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилшоо һэмнай даа. Сэрэгэй албанай наһанай эрэшүүл Совет Армида татагдажа, нютагтаа үлэһэн үбгэд, хүгшэд, эхэнэрнүүд, хуулита наһаяа гүйсөөгүй хүбүүд, басагад хэсүү шанга байдалда хүдэлжэ, илалтын үндэһэ һуури шэрээлсээ.

Аяар дүрбэн жэлэй туршада үргэлжэлһэн дайн байлдаан али зэргын һаад түбэг ушаруулаа гээшэб. Нютаг зоной урдаа хараха хэдэн олон хүбүүднай гэртээ бусаагүй һэн. Хэды хүндэ хүшэр байдалай тохёолдобошье, Хүрбын голойхид тэрээнһээ тунхаряагүй, харин эрид шууд тэмсэлээр, ажалай ёһотойл баатаршалгаар дабажа шадаа. Арбан табатай, зургаатай хүбүүд, басагад мөөртэ ХТЗ гү, али түлеэн «хүнэһэтэ» гэнжэтэ тракторай «жолоо» баринхай, шорой тооһондо даруулшанхай юумэнүүд үдэр һүниие илгадгүй ажаллагша бэлэй. Үхибүүдые дахуулһан үбгэд, хүгшэд хээрэ холын сабшалан дээрэ отоглон байжа, үбһэеэ хуряаха. Тэрэ үедэ мал харууһалга гээшэ ямар байгааб. Тэдэ бүгэдэ мүнөө зүүдэн шэнгеэр һанагдаха, нюдэндэ харагдахал гэхэ.

СЭДЬХЭЛЭЭ НИИЛҮҮЛЭН, ХҮСЭЕЭ БАТАДХАН

1951 он. Тиихэдэ Дээдэ-Хүрбын сомоной гурбан артель хамтаржа, Калининай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз болоо һэн. Зургаан жэл болоод, Хоринн совхозой мэдэлдэ оруулагдаа. Харин 1961 оной декабрь һараһаа тэрээнһээ таһаржа, Хүрбын совхоз гэжэ амяараа ажахы болоо. Зүгөөр 17 жэлэй туршада, тусгаар совхоз болон эмхидхэгдэтэрнь, Хасууртайтаяа суг байһан юм. Район соохи нилээд томо ажахые хоёр совхоз болгон хубааһан ушар али алинданьшье ашатай туһатай хэмжээн бэелүүлэгдээ гэжэ һанагшаб. Хүтэлбэрилхэдэ сомор болоо, үйлэдбэриингээ гол шэглэлдэ эрид шууд шэлжэн ороха арга олгоо. Тосхон, һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, хүн зоной, ажаһуудал байдал улам һайжаруулха үндэһэ һуури болоо гэхэдэ алдуутай юумэниинь үгы.

Тиигээдшье һүүлэй хоёр гурбан жэлэй алибаа хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдээр болоходо, алишье ажахынь ажал хэрэг дээрэ нилээд урагшатай хубилалта тобойсо харагданал даа. Энээн тушаа багаханаар тогтохоб.

Энэл хугасаа соо хүдөөгэй ажабайдалда амжагдаһан эрид хубилалтатай нэгэн хамта оронной арадай ажахын шухала һалбаринуудай нэгэн модоной промышленностиин хурдан түргэнөөр хүгжэһые ажаглахада угаа омогорхомоор байдаг. Хорёод оной һүүл багаар модо бэлэдхэлэй бишыхан участок эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэнь гайхалгүй даа. Хүрбын хада уулата хүбшэ тайга ойроо хүртөөгүй ой модоор али зэргын баян байгаа гээшэб!

Ехэ дайнай эхилхын урда, гушаад онуудта Хүрбын леспромхоз шэнээр эмхидхэгдэжэ, Тээгдын ара талын болдог болдируутай шугын, нарһан тужын захаар байра байдалаа барижа, түбхинэн һууришажа эхилһэн юм. Байгуулагдаһаар табин жэлэйнгээ ойе тэмдэглэһэн тус леспромхоз «Забайкаллес» үйлэдбэриин нэгэдэлэй мэдэлэй нилээд томо, түрүү предприятинуудай нэгэн гэжэ суудa гараһаар үнинэй.

Иигэжэ нэгэл уһанай эрьедэ, нэгэл тосхон соо хоорондоо хүршэ гуримай халуун харилсаатай, зүгөөр бэе бэеһээ ташха ондоо үйлэдбэритэй, материально-техническэ талаар хүдэр үндэһэ һууритай ажалша коллективүүдэй зэргэлэн оршолго хадаа одоо ехэ удха шанартай ушар болоно. Түрүүшын колхозникууд холимоггүй булта нютаг зон байгаа. Тиихэдэ Ойбонтын модо бэлэдхэлэй участогай гол хүсэниинь Хасууртайн деревниин ородууд, Хүрбын буряадууд байһан. Харин мүнөө...

Манай нютагта хамтын ажалай хүгжэлтэ, промышленна предприятиин бэхижэн тогтолго хадаа олон ондоо үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдһөө нэгэдэн бүридэһэн интернациональна, аха дүүгэй хани барисаата коллективүүдэй мүндэлэн батажалгада үргэн харгы нээһэн, шиидхэхы һууринь болоһон байна. Мүнөө, жэшээнь, совхозой үйлэдбэри дээрэ буряадһаа гадна, ород, татар, украин, мордва, чуваш, немец, еврей, яхад болон бусад үндэһэ яһатан хэн хэндээшье мухөөгөө үгэнгүй, адли тэгшэ аха дүү нэгэ бүлын халуун амисхал доро ажаллана, сэдьхэл тэгшэ үнэр баян ажаһууна. Тэдэнэй гол мэргэжэл хадаа һаалишан, үхэршэн, тугалшан, механизатор, уран дархан гэхэшэлэн тоолохо болоо һаа олон даа.

Хонишод Р. Нурмахметов, Д. Нинтоева, һаалишад М. Мухамедзянова, Н. Барышевцева, В. Эхиритова, луговодууд А. Литвиненко, Ц-Е. Мижитов, трактористнууд Д. Доржиев, Р, Рачинский, шофернууд С. Аглямов, Н. Лалетин, токарь Ю. Казазаев, үхэршэд М. Черняев, В. Горштейн, Н. Малакова, малшадай бригадир С, Закиева, тракторно-таряан ажалай бригадир Х-Ж. Бадмацыренов болон бусад олон хүдэлмэрилэгшэд угаа залгамжуулан, түрүүшын коммунарнуудай эхилһэн шэнэ үе сагай түлөө эдэбхитэ хэрэгые үргэлжэлүүлэн, дааһан ажал дээрээ жэшээтэ һайнаар хүдэлдэг, нийтын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсадаг байһаараа нютаг нугадаа суудa гараһан, алдар солоёо дуудуулһан лэ байдаг. Энэ хадаа интернациональна коллективэй нэгэ шухала шэнжэ шанарынь мүн болоно.

Үшөө нэгэ һонин эүйл тушаа халта зогсолтой гэжэ һананаб. Хэн нэгэн буряад хүбүүнэй ород, татар гү, али украин үндэһэ яһатанай басагантай, татар гү, али чуваш басаганай яхад, еврей угтай хүбүүнтэй ханилжа, хэтынгээ хуби заяаа холбон, нэгэ амин айл болон түбхинэдэг ушар яһала олон. Басагаяа хадамда үдэшэлгэдэ, бэри буулгалгада зорюулһан хуримай гү, али түрын нахилзама найр наадан жэл соо хэды наярна гээшэб! Энэмнай үндэһэн

Юрий Зиновеевич Казазаев Хасууртайн деревнидэ түрэһэн хүн. Гэбэшье хара багаһаа хойшо Тээгдэдэ хүмүүжэһэн, ажалайнгаа намтар эхилһэн юм. Тэрэ совхозой урдаа хараха мэргэжэлтэн. Ямаршье орёо техникэ заһабарилха, гагнаха, тошылдохо, мүлихэ шадабаритай.

Манай фотокорр. А. Шойжоловой буулгаһан зураг дээрэ ажахын МТМ соо коммунист Ю. З. Казазаев — ларалтай захил бүтээжэ байна.

яһатанай хоорондын аха дүүгэй ёһотойл хани барисаанай тогтон мүнхэжэһэн бодото гэршэ болоно ха юм даа. Энэмнай коллектив бүхэндэ ушаржа байдаг юрын үзэгдэл шэнги болонхой.

Иимэ эбтэй эетэй, үнэхеэрээ, нэгэ бүлэ шэнги ажабайдалтай совхозой ажалша коллектив һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд урмашама амжалта түйлаһан байна. Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөн эндэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйб. Коллектив бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн өөһэдыынгөө бэелүүлхэ зорилгые тодорхойлонхой, хэлэһэндээ хүрэхын тула эрмэлзэл түгэс ажаллана.

Түрүүшынхеэ манай Хүрбэ хүрэжэ ерэһэн хүн яагаашье уйтан, бүтүү ой модон, хада уулаар, шугы бургааһаар хүреэлэгдэшэһэн нютаг гээшэб гэжэ лаб лэ һанаха. Үнэндөө тиимэшье бэшэ. Таряалан болон сабшалангаар яһала элбэг, газарынь хүрьһөөршье һайн. Дундаршагүй уһатай Хүрбэ гол, хэдэн олон горход болон булагууд манай нютагай урдаа хараха, найдаха баялиг гээшэ. Гансал эндэмнай сагай уларил ходол хэсүүшэг байдаг. Эртэ хүйтэрхэ, хабартаа хагсуу байха, зундаа халтад гэбэл гандаха.

Хэды тиимэ байбашье һаань, хүрбөөрхин иимэ байдалдаа даданхай, буруулган сагһаа тунхаридаггүй, дабажал гарахые эрмэлзэдэг зон. Ганса дабаха бэшэ даа, үшөө баян ургаса хуряадаг, малайнгаа ашаг шэмые арьбадхажа шададаг юм. Леспромхозой модо бэлэдхэгшэд ямар хүндэ хүшэр байдалда хүдэлнэ гээшэб. Мүнөө модо отолхо газар яаха аргагүй холо болонхой. Тэрэ мүртэнь үндэр хаданууд, гаталшагүй шабар налхи, хабсагай шулуун угтажа байха. Теэд хүнэй хүбүүд арга шадабаритай, хүдэр техникэ хүсэтэй ха юм даа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон Хүрбын ажалшад нилээд һайн үрэ дүнгүүдые түйлан ажаллажа байна. Эдэбхи эрмэлзэл түгэс, абьяастай шумууһан мүнөө үеын залуушуулай түрэл нютагаа баяжуулжа, хүгжөөжэ байһандань бидэ аха захын хүнүүд омогорхон баясадаг гээшэбди.

Тиигэнгүй яахабши! 1982 оной—арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй дүнгөөр мяха, һү абаха, гүрэндэ худалдаха, нийтын адууһа мал үсхэбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн Хүрбын совхоз, хүдөө ажахын ургамалнуудай үндэр баян ургаса хуряажа абаһан, хүрэнгын үрэһэ хааха, намарай паар хахалха даабаряа бэелүүлһэн энэ совхозой Тээгдын отделени КПСС-эй райкомой ба райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй дипломдо хүртэһэн байха юм. Тиихэдэ эндэхи комсомолой организаци районно газетын Хүндэлэлэй самбарта, ВЛКСМ-эй райкомой Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэхэ, ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын вымпелээр шагнагдаха зол хубитай байгаа.

Тиихэдэ 1982 ондо районой промышленна предприятинуудай дундаһаа Хүрбын леспромхоз социалис мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй райкомой ба райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта, мүн хүршэ Хүрбын совхоздо шефскэ туһаламжын гуримаар гэр болон малай байрануудые бариха, тэжээл бэлэдхэхэ, хүдөө ажахын бусад хүдэлмэри хэхэ түсэбөө һайнаар дүүргэһэнэй түлөө Дипломдо хүртэһэн байна бшуу.

СОРОБХИЛОН ДЭБЖЭҺЭН СОЁЛ

ЖААНТА засагай үедэ буряад зоной, илангаяа ара холын Хүрбын голойхидой эрдэмдэ һураха, юрын соёл гэгээрэлтэй болохо гээшэ угаа бэрхэ байгаа. Баян гү даа, али бараг шадалтай зарим айлайхи үхибүүгээ түбэд болон хуушан монгол бэшэгтэ һургаха аргатай һэн. Харин үгытэйшүүлдэ энэ талаар ямар хуби заяан үршөөгдэбэ гээшэб. Имагтал Октябриин революциин, Совет засагай аша туһаар заха хизаар газарта соёлой толоной мандаха эрхэ нүхэсэл байгуулагдаа. Энэ мэдээжэ зүйл.

Гэбэшье түүхэтэ жаран жэл соо минии нютагта болоһон гайхамшаг хубилалтанууд тушаа һабагшалан хөөрэжэ байһан тула энэ асуудалда анхаралаа хандуулалтай гэжэ тоолоноб. Дээдэ-Хүрбэдэ хэр угһаа нютагжан ажаһуудаг, мал ажал эрхилдэг буряад зоной яажа номдо һуража, эрдэмэй орьёл өөдэ дабшаһаниинь һонирхолтой шэнги байдаг. Эгэ жаран жэлэй урдахи үеэр тэрэ сагай Могойн сомоной харьяата багахан нютагуудта 206 айл һуудаг һэн. Хүн зониинь 700 шахуу болодог байгаа. Тэдэнэй үсөөхэниинь лэ монгол үзэг мэдэхэ, уншажа шадаха эрдэмтэй бэлэй.

1923 ондо сомоной түрүүлэгшэ Даша Аюшеев эрхэтэдэй суглаа зарлаба. Нютагтаа һургуули эмхидхэхэ асуудал тэрээн дээрэ зүбшэгдөө. Тиихэдэ Добданов Цыден гэжэ айлайда һургуули нээхэ гэһэн тогтоол абтаа. Түрүүшын жэлдэ багша Аюшеев Цыремпил эндэ сугларһан үхибүүдтэ монгол үзэг заажа эхилһэн юм. Хойто жэлынь хамтын хүсөөр Тээгдэ нютагта гурбан модон гэр табигдажа, һургуули нээгээд, тэрэнээ Могойн эхин шатын һургуули гэжэ нэрлэһэн байна.

1925 ондо Хоринн аймагай арадай гэгээрэлэй таһагай үмэнэ һургуулиин шэнэ гэр бариха тухай гүйлта хэгдээ. Тиихэдэ сомоной Соведэй түрүүлэгшэ ябаһан Бальжинов Бадмажабай хүтэлбэри доро сомоной эрхэтэдэй хамтын суглаан боложо, өөһэдынгөө хүсөөр модо отолжо, шэрэжэ асараад, гэр барижа захалһан байха юм. 1927 оной һуралсалай жэлэй эхинһээ улаан шэрээр будаһан нимгэн түмэр хушалтатай шэнэ байшан соо һургуулиин хэшээл эхилээгшэ һэн. Тиимэ томо гэр дүтэ наашашье үгыл байгаа ёһотой. Тэрэ гэр соо мүнөөшье үхибүүд ном үзэдэг зандаа.

Гонзогор Хүрбын һургуулиин наһанай хүбүүд, басагад эндэ суглардаг байгаа. 1949 ондо Хүрбын долоон жэлэй (оройдоо жараад һурагшадтай), удаань найман жэлэй, харин 1962 онһоо Тээгдын дунда һургуули (аймгүйсэдкомой шиидхэбэриин ёһоор) гэжэ нэрэтэй болоо юм. Үнгэрһэн жаран жэлэй туршада эндэ һуража, эрдэм шудалһан хүнүүд олон ааб даа. Тэдэниие тооложо барахаар бэшэ. Жэл бүри адаг 60—70 хүн дүүргэнэ. Мүнөө 500 гаран үхибүүд эндэ һуража байнхай. Үшөө тиихэдэ Дээдэ-Хүрбэдэ Тохорюугтын ба Бага-Хүрбын найман жэлэй һургуулинууд нээгдэһээр үнинэй.

Анхан Могойн эхин шатын, мүнөө Тээгдын дунда һургуули хадаа Хүрбын голдо соёлые хүгжөөхэ, эндэхи хүн зоной гэгээрэл болбосоролые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нилээдгүй ехэ үүргэ дүүргэһэн, дүүргэһээршье байһан ёһотойл эрдэмэй гуламта гээшэ гэжэ бидэ тоолодогбди. Энэ һургуулиие ямар нэгэ сагта дүүргэжэ гарагшадай дунда арадай ажахын дээдэ, дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд, багшанар, медицинскэ, соёлой хүдэлмэрилэгшэд, партийна, совет, комсомолой, профсоюзай болон ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд, гүрэнэй дээдэ шагналда, үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, дээдэ мэргэжэлтэй ажалай түрүүшүүл, тобшолон хэлэхэдэ, нютагаа суурхуулһан хүнүүд олон даа.

Эрдэмэй кандидадууд Сандаг Милаев, Буянта Дондоков, Владимир Базаржапов, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэд Сирен Бальжинимаев, Галсан Цыреторов, Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник Эрдыни Дашиев, республикын габьяата механизатор болон малшад Бизья Ешиев, Дондок Доржиев, Дэрма Нинтоева, Дугар Лундуков, Ажалай Улаан Тугай ордено үни удаан жэлнүүдтэ малшан ябаһан Дулма Дарижапова, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено мелиоратор Николай Вахрушев, Хоринн дунда һургуулиин директор Тамара Бальчинова, Анаагай ба Хоринн совхозуудай директорнууд зоотехник Бато Цыбиков, ветеринарна врач Семен Жамсуев, районой ахамад ветеринарна врач Номто Дамдинцыренов болон үнэн сэхэ, габьяатай, хүндэтэй бусад олоной нэрые дахин дахин дурдаха сэдьхэл түрэдэг гээшэ.

Олонхи залуушуул дунда һургуули дүүргээд, һуралсалаа дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта орожо үргэлжэлүүлнэ. Дурлаһан эрдэмээ шудалһан мэргэжэлтэ болоод түрэл нютагаа бусана, харюусалгата хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэнэ. Тэдэнэй заримыень нэрлэхэдэ, Н. Нурмахмедов Тээгдын отделениие эрхилэгшээр, С. Будаев ахамад инженерээр, Б. Ванданов агрономоор, В. Нимаев профкомой түрүүлэгшээр, Н. Нанзатов ахамад ветеринарна врачаар гэхэшэлэн. Мүнөө үедэ ганса энэ совхоздо дээдэ һургуулитай 24, тусхай дунда һургуули дүүргэһэн 32 мэргэжэлтэд хүдэлнэ.

Сомоной Соведэй дэбисхэр дээрэ жара гаран жэлэй хугасаада түйлагдаһан соёлой хубилалтые эндэ дууһан дурдахын аргагүй. Гүн тайга соо, Бага Хүрбын эгээл эхиндэ (Тээгдэһээ дээшэ 60 гаран километр холо) тэрэнэй нэрээр мүндэлһэн хүдэлмэришэдэй посёлок энэ талаар олон асуудалнуудта харюу үгэхэ байха. 1970 ондо Тээгдын үндэрэй шанха орой дээрэ телевизионно аранга бодхоогдоо һэн. Мүнөө Бага Хүрбэдэ, Тохорюугтада «Орбита» гэжэ телевизионно түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Шэжэм утаһа дамжан, хүнэй ажаһуудаг, хүдэлдэг газарта электрын элшэ хүсэнэй хүрэжэ ошоогүй нэгэшье ушарые мүнөө олохогүйлтэ.

Һургуулиин шэнэ байшан, больница, наян хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ сэлюун столово, 140 үхибүүдэй һууритай комплекс, байрын шэнэ гэрнүүд, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшан гэхэшэлэн томо томо барилганууд имагтал һүүлэй жэлнүүдтэ Тээгдэ тосхондо бодхоогдожо, болбосон түхэлэй шэнжэ нэмээгээ. Гадна үйлэдбэридэ хабаатай хэдэн олон объектнүүд ашаглалгада оруулагдаһан байна. Тобшолон хэлэхэдэ, тосхонуудай байдал, хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха талаар бүтээгдэжэ байһан хэмжээ ябуулганууд хадаа нютагай бүхы эдэбхитэдэй хүсэлэл оролдолго болоно гэжэ онсолон тэмдэглэхэ шухала.

* * *

БУРЯАДАЙ АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ эдэбхитэй оролсоһон Хүрбын голой ажалшад мүнөө нэтэрүү шангаар ажаллана. Энэ түүхэтэ ойн хүндэлэлдэ зорюулан абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Совхозой механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэриие ехэ урагшатайгаар ябуулна. Эртын орооһото ургамалнуудай тарилгые агротехническэ зохид сагта, оройдоол арбаад үдэр соо дууһаһан байна. Сабшалан дээрэ мүнөө бүришье хүлгөөтэй. Тэрэнэй саг үргэлжын эзэн болоһон лугомелиоративна бригадануудай гэшүүд, луговодууд газараа утгэжүүлнэ, сэбэрлэнэ, уһалалга үдэр һүнигүй ябуулна.

Нёдондо һайн амжалта түйлажа урмашаһан ажахын малшадай ажалые магтангүй аргагүй. Гурбадахи жэлэй түрүүшын хахадта совхозоороо 900 центнер мяха гүрэндэ тушааха даабаритай байбал, тэрэнээ 2030 центнертэ хүргөөд байна. Һү һаалиин фермэнүүдэй малшад хэлэһэндээ хүрэнхэй. Зургаа һарын туршада 2900 центнер һү гүрэнэй тоһоной заводто эльгээхэ түсэбөө аяар 35 хоногоор урид дүүргэжэ шадаба.

Леспромхозой коллективэй ажал хэрэг тухай хөөрэнгүй үнгэржэ боломоор бэшэ. Хахад жэлэй туршада 164 мянган кубометр модо отолхо, зөөхэ даабаритай. Парткомдо һая орохо-домни тэрэнээ гүйсэд дүүргэхэ арга боломжотойбди гэжэ хэлэжэ һуугаад һэн. Нормативна сэбэр продукци үйлэдбэрилхэ таба һарын түсэб 100,6 процент болоһон байна. В. Е. Мартыновэй, Г. С. Ивлевэй, Г. П. Слеповэй даадаг модо бэлэдхэлэй комплексно бригаданууд, Н. Ц. Белыхэй, В. И. Жилинэй, Р. Ф. Филипповэй толгойлдог модо зөөдэг автомашинын экипажнууд даабаряа ходо 110—115 процент дүүргэжэ шададаг коллективүүд гэхэдэнь яһала баярлаа һэм.

Тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар олониитын хабаадалгатай хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха уялга абаһан Мухар-Шэбэрэй ба Зэдын районуудай ажалшадай үүсхэл манай эндэ һайшаагдаа. Тэдэнэй жэшээтэ хэрэгые дэмжээ, Сомоной совет, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд эдэбхитэй ажал ябуулга эрхилжэ байна. Хэхэ юумэн, үнэндөө, угаа ехэ. Энэ талаар хэды олон хэмжээнэй абтажа байгаашье хада, дутуу дундануудбии гэжэ һанагшаб.

Манай сомсовет хүн зонойнгоо талаар район соогоо хоёрдохи һуури эзэлдэг. Мүнөө үедэ сомон соо 3,3 мянга шахуу хүн ажаһууна. Гансал Тээгдэдэ 2,4 мянга гаран. Эдэ зониие ажаһуудалай, соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай талаар жэншэдгүй хангажа байха гээшэ мүнөө үедэхи гол шухала асуудал ха юм даа.

Өөрынгөө түрэһэн нютагта үнгэрһэн 60 жэлэй туршада али зэргын ехэ хубилалтын болоһон тухай һанажа, сэдьхэжэ ябаһан бодолоо богонихоноор үгүүлхэ гэһэн хүсэлэнгөө иигэжэ тэмдэглэбэб.

Н. НАНЗАТОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тээгдын дунда һургуулиин шэнэ байшан.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

Буряадай АССР-эй 60 жэл

ЭСЭГЫН ЗҮРГЭ НАРИНААР САХИН...

Советүүдэй ороной басагад, хүбүүд эхэ, эсэгынгээ эхилһэн хэрэгые үргэлжэлүүлэн, гаргаһан зүргөөрнь ябахые хүсэдэг һайн һайхан заншалтай гээшэ. Тэдэнэр заводууд болон барилга дээрэ, колхоз болон совхозуудта, научна лабораторинуудта габшагайгаар хүдэлжэ, Эхэ оронойнгоо баялигые, хүсэ шадалые арьбадхалсадаг байха юм. Тэдэнэр бүхы хэрэг болон ухаан бодолоороо эсэгэнэрэйнгээ найдалые харюулха гэжэ оролдодог.

Манай Кард Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ажалай болон дайнай ветерануул үсөөн бэшэ юм. Тэдэнэрнай хорёод-гушаад онуудта түрүүшын колхозуудые байгуулалсаһан, Арадай революционно армиин бүридэлдэ жагсалсаһан, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуехэ дайнда тулалдаһан хүнүүд. Тэдэнэй олонхинь Үдэ-Элхиин партизануудай отрядта ябаһан юм. Чимит Цыренов (мүнөө наһа баранхай) Улаан Армиин соединениин командир Бурловай газаршан болоҗо. Шэтын дардам харгыгаар тэрэниие Волочаевск хүргэһэн байна. Шираб-Мүнхэ Тыкшеевич Абидуев Жалсаб Галданович Балданов хоёр һайн дураараа Мухар-Талын партизануудтай нэгэдэһэн намтартай. Отрядай командир Шираб-Мүнхэдэ гансата эдеэ хоолой талые даалгаха зуураа, сүүдэй гэшүүн болгоо. Тэрэ хүдөөгэйнгөө хүн зонһoo мяха, талха, моринной эдихэ үбһэ гэхэ мэтые суглуулдаг һэн. Харин Жалсабынь дайшалхы комитедэй таһагай гэшүүнээр томилогдоо. Нэгэтэ Жалсаб Үдэ-Элхиин фронтые командалагша Петр Афанасьевич Аносовтой уулзаһан байна. Тэрэнэйнгээ һүүлээр Шираб-Мүнхэтэеэ хамта нютаг нугынгаа залуушуулые Семеновой отрядта абхуулхагүй гэжэ аһан шадалаараа гэмсэн оролдоһон байдаг.

П. А. Аносов 1920 ондо Алханаһаа (Ага) Шэнэ-Бэрээндэ ерэһэн гэхэ. Ж. Далаев гэдэг тэрээндэ замыень заажа ябаа. Энэ замай һүүлээр уданшьегүй Далаев Шэтээ бусажа, Сергей Лазогой отрядта ороод, сагаантантай, япон самурайнуудтай тулалдаанда Волочаевск шадар унаһан байна.

Комсомолой үүргэ тиихэдэ айхабтар ехэ байгаа. Комсомолшууд хамтын ажахы байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг һэн. Хэжэ, Элхи нютагуудай клубуул соо наадашье табидаг байгаа.

1929 оной ноябрь һарада Ара-Хэжын «Бата-Эблэл» гэжэ нэрэтэй коммуна эмхидхэгдээ һэн. 8 комсомолшууд, 9 үгытэйшүүл ба барлагууд, 4 дунда шадалтан бүридэлдэнь ороһон юм. Түрүүшээр тэдэндэ ехэ хүндэ байгаа. Түбхинэһэн газарынь шье хуудам тала һэн. Аршаанта, Ехэ-Горхон, Дархита гэхэ мэтэ ондо ондоо газарһаа суглараршад үгэеэ гансата ойлголсодоггүй байгаа. Тиигэбэшье тэдэнэр морндоо. үхэр малга хааха байра барихын түлэ модо отолжо эхилээ һэн. Дашалай Субанов, Пурбо Дамбаев, Мархай Бадмаев гэгшэд хүдэлмэриинь эрхилбэ.

Тэрэ онойнгоо хабарынь коммунарнууд 40 гектар газарта шэниисэ, хара ороохо, обёос гурбые тариба.

Зэр зэмсэгыньшье гэжэ ахирхан һааб даа: нэгэ хэды анзаһан, нэгэ сеялкэ, хоёр морин косилка, хоёр морин тармуур ба нэгэ молотилка—нигээд лэ дүүрээ һэн. Мүн тиихэдэ нэгэ гектар тухай газарта овощ, хартаабха таригдаһан байгаа.

Табан хүнһөө бүридэһэн совет һунгагдаба. Түрүүлэгшээрнь намайе һунгаба. Бидэнэр залуушуулда плати, костюм абажа үгэхэ гэлсэбэбди. Хамтын байра бариггдаадхёо. «Бата-Эблэл» коммунадамнай дунда шадалтай Дугар Цыренов орожо, яһала баяжабабди. 15 үхэр, хоёр морин, хори гаран хонин нэмээ бшуу. Һамгаяа алдаһан Дугар табан үхибүү дахуулжа, коммунада ороһон юм. Ехэ хүбүүн Дашанимань комсомолдо ороо һэн. Хоёр класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тэрэмнай тоо бүридхэгшөөр хүдэлжэ эхилээ. Хоёрдохи хүбүүн Бальжиниманиь анзаһа, борнойн хойноһоо нилээд лэ махаһан байха. 1941 ондо тэрэ армида абтаһан юм. Фронтһоо бусаагүй һэн даа. Даба Егор гэжэ Дугаран хоёр бага хүбүүдынь ехэ болоходоо, коммунада үнэн сахяэр хүдэлһэн намтартай. Даба Цыренович Дугаров мүнөө Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай ветеран алдартай ажаһуунa. Егор леспромхоздо хүдэлдэг, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоодо ябадаг. Дашанима (ехэ хүбүүниинь) Дугаров өөрөө мүн лэ табан хүбүүнэй эсэгэ болонхой. Тэдэнь бултадаа хүн зондоо хүндэтэй, һайн хүнүүд болонхой юм.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо габьяа солотой хүнүүд яһалашье олон даа. Дамнил Абидуевич Раднаев тэрэнэй наһанай нүхэр Ханда Дугаржаповна хоёр тухай халта гогтохо һанаатайб. Тэрэ хоёр түрэл ажахыдаа олон жэлдэ унаһан малгайгаа абангүй хүдэлөө. Дамнил Абидуевич Октябриин Революциин орденоор шагнагданхай. Тэрэнэйнь хажуудa Улаан Одоной орден ялардаг. Ханда Дугаржаповна өөрөө һаалиншанаар хүдэлһэн, олон үхибүүдые үндылгоо. Үбгэнһөө дутангүй, мүн лэ ордендо хүртэнхэй. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» тэрэнэй энгэрые шэмэглэнэ.

Нютагаймнай залуушуул эрдэм номдо һураха ехэл дуратай даа. Дээдэ һургуулитай багша, доктор, инженер гэхэ мэтые тоолоо һаа, дүүрэн байха. Тэдэнэрнай эхэ, эсэгынгээ зүргые даган, хэһэн хэрэгэйнь түлөө, бүтээһэн, бодхооһыень арьбадхалсан ябаһан лэ газартаа үнэн сэхээр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, хүмүүжүүлжэ, зохёожо ябана гэхэ дүүрэн үндэһэтэйб.

Р. ШИРАБОН.
1920-ёод онуудай комсомолец, тусхайта пенсионер.

Загарайн район.

ҺОНИРХОН ХАРАБА

Аха дүү Хальмагай АССР-эй Баатар Басанговай нэрэмжэтэ гүрэнэй драмын театрай коллект манай республика соо айншалжа, хэлэн олон зуун х зониие хаана яанагүй амжалтатайгаар хангана. Т театрай нэгэ бүлэг артистнууд, жэшээлхэдэ, арбан хон гой туршада Хэжэнгын районоор ябажа, бүхы нютаг н ганuудта ажаһуугшадыень үндэһэн искусстватаяа тани суулжа, ехэтэ баясуулаа.

Айншалгынгаа эсэстэ тэдэнэр районой түб һуурин Соёлой ордондо түгэсхэлэй концерт харуулба. Хоёр б лэгһөө бүридэһэн концертын түрүүшынхидэнь ород хэл дээрэ зүжэг габигдажа, хоёрдохидонь айлшадай түр хэлэн дээрэ дуунууд зэдэлһэн, уран шүлэгүүд уншагд һан, хатар наадан гүйсэдхэгдэһэн, зүжэгүүдһээ хэһэгү наадагдаһан байна.

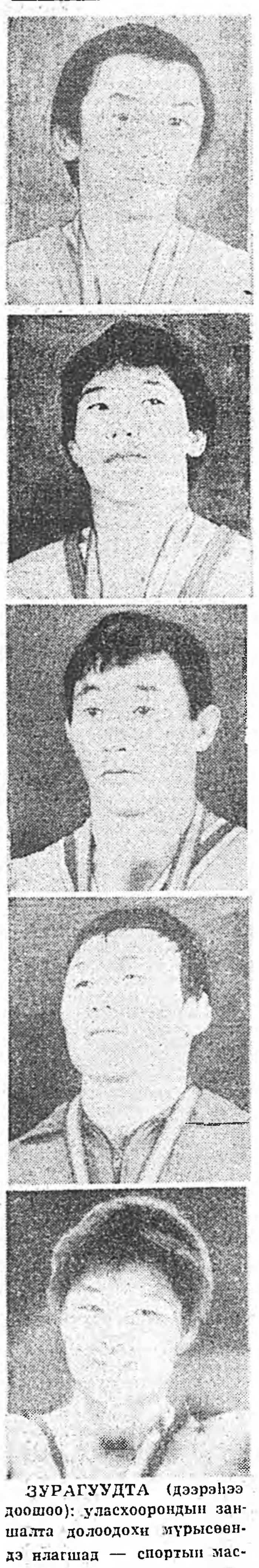
Хоёр час үлүүтэй саг соо үргэлжэлһэн һонин конц тын дүүрэһэн тухай соносхогдохотойнь адли намаа ш ги ноб ногоохон хүбсаһатай, нарнихан үндэр бэетэй, з юумэдэл адлихан басагад сценэ дээрэ гүйлдэжэ гара бадма сэсэгэй баглаануудые айлшадтаа барюулба. Тии тэйнь адли клубаар дүүрэн байһан харагшад «Гоё б на, һайхан байна!» гэжэ хашхаралдан, хүсэтэ аада шааяһан шэнгеэр альгаяа ташажа ороо һэн.

Удаань КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи сек тарь Л. Ц. Цыдыпов арбан хоногой турша соо район ажалшадые һайнаар хангаһан, үндэһэн арадайнгаа иск стватай танилсуулһан айлшадтаа баяр баясхалангай хэлэжэ, райкомойнгоо болон райгүйсэдкомой зүгһөө Х дэлэлэй грамотануудые барюулаа. Арадай депутадуу Советэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша нүхэр Л кутникова Д-Р. Батожабайн «Төөригдэһэн хүбн зая гэжэ ном хүн бүхэндэнь бэлэглээ.

В. НАЙДАНОВА

„Сельская жизнь“ газетын шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн

БЭЕЛҺЭН ХҮСЭЛЭН

«Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын заншалта долоодохи мүрысөөн гурбан үдэрэй турша соо болоҗо дүүрэбэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, мүрысөөнэй эхиндэ бултадаа адли байдаг гээшэ. Аза талаантай, урагшатай байжа, шанда хүртэгшэдэй тоодо орохо бэшэ аа гүб гэжэ хүн бүхэнэй досоогоо сэдьхэдэг байһаниинь элитэ. Хоёр үдэрэй урда тээ нээлгын парад дээрэ табан ороной, тусхайлбал, Болгариин, Монголой, Польшын, Румыниин ба Советскэ Союзай 120 барилдаашадай зэлэ татан зогсоходо, бултадаа этигэл найдалтай байһаниинь ойлгосотой һэн. Теэд спорт хадаа спорт ха юм даа. Эдэнэй гушаниинь шангай һуури эзэлхэ, оройдоол арбаниинь илажа гараха аргатай.

—Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэдэг заншалта мүрысөөн юугээрэз бидэнэй дура татадаг бэ гэхэдэ, нэн түрүүн тэрэ залуу барилдаашадые туршан шалгажа, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ арга олгодог байна, —гэжэ Румыниин делегациие хүтэлбэрилэгшэ, Ясса хотын «Николина» гэдэг спортклубай президент Ион Брошняну хөөрөөгөө эхилнэ. —Олон ороной спортсменүүд бултадаа өөһэд өөһэдын «һургуулитай» байдаг. Тиин эдээнһээ һургаал абаха гээшэ бидэнэртэ ехэ туһатай юм. Танай республикада үнгэргэгдэдэг заншалта нааданда хабаадаһан олохон барилдаашаднай саашадаа Европын, дэлхэйн чемпионадуудта, мүн Олимпиин нааданyудта хабаадахадаа, амжалта туйлаа һэн гээд тэмдэглэхые хүсэнэб.

Шанга тулалдаанууд амаралтын үдэр дүүрэжэ, уласхоорондын заншалта долоодохи мүрысөөн түүхын хуудаһанда бэшэгдэбэ. Хэд хүндэлэлэй табсан дээрэ гараба гээшэб?

Байгша ондо уласхоорондын классай спортын арбаад мастер, спортын 90 гаран мастер барилдаанай хибэс дээрэ гаража, залуушуулһаа шанга шалгалта абаба. Манай заншалта мүрысөөнэй Барилдаанай уласхоорондын федерациин (ФИЛА) календарьта оруулагдахада, эрилтэнь шангадаа, харюусалгань дээшэлээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Урандаа шангай һуури эзэлһэн хүнүүдэй СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэдэг байһан һаань, харин мүнөө түгэсхэлэй нааданда хабаадагшад лэ иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэ юм.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ Л. Айсуев—Я. Фаландис (ПНР) хоёрой уулзалга һонирхолтойгоор хүлеэгдээ һэн. Эдэмнай бар хүсэтэй, онсо арга дүрэтэй барилдаашад юм. Гонгын ханхинахатай сасуу, поляк барилдаашан эршэмтэйгээр добтолжо ороно. Уданшьегүй табло дээрэ 3:1 гэһэн тоо аржыба. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй чемпион Лубсан Айсуев ташаалдин хаяжа, гурбан балл абаад, урагшаа гараба. Түрүүшын гурбан минутын үнгэрхэдэ, тэрэ 5:4 тоотойгоор шүүжэ ябаа.

Тулалдаанай хоёрдохи хахадта тэдэнэр ана-мана барилдажа, хоёр-хоёр очко абаба. Иигэжэ манай бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашан нёдондонойнгоо амжалтые дабтаһан байгаа. Гэбэшье нүгөөдынгөө доогуур шургажа ороходонь, хамгаалалта хэжэ шадангүй, Лубсан хэдэн очко алдаагүй һаа, бури найдамтайгаар шүүхэ аргатай байгаа гэжэ һанагдана. Барилдаашан өөрөө, тэрэнэй тренер энээндэ анхаралаа хандуулха ёһотой. Спортын мастер В. Ринчиновые 2:1 тоотойгоор шүүжэ, Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуули дүүргэжэ байһан Доржи Халтановай бронзо медаляар шагнагдахадань, суглагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

52 килограмм. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, 19-тэй спортын мастерта кандидат Сергей Замбалов мэргэжэл шадабаряа мүрысөөнһөө мүрысөөндэ мүлижэ, дээшэлүүлжэ байна. Урда тээнь спортын мастер Б. Дашибальжировые 2:1 тоотойгоор шүүгээд, тэрэ түгэсхэлэй нааданда В. Алексеевтэй уулзаха эрхэдэ хүртөө һэн. Нёдондо жэлэй РСФСР-эй чемпион, байгша ондо Россин Федерациин арадуудай зунай VIII Спартакиадын мүнгэн медаляар шагнагдаһан В. Алексеевэй бушуу түргэн добтолгоһоо тунхарижа байнгүй, тактическа зүб шиидхэбэри, абаад, илажа гараба—8:7. Энэ амжалтадань тренернүүд В. Ангархаев, Г. Баймеев ехэ габьяатай гээд тэмдэглэлтэй.

Манай заншалта мүрысөөндэ барилдаанай Яхадай һургуулиин түлөөлэгшэд заабол илалта түйладаг гуримтай юм. Энэшье удаа тэдэнэр урдынгаа ёһо заншалые алдаагүй. СССР-эй габьяата тренер Д. П. Коркиной һурган хүмүүжүүлдэг спортын мастер Егор Борисов илалта түйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа харуулжа, спортын мастерта кандидат Валерий Абзаевые диилэбэ. Хоёрдохи һуури эзэлжэ, спортын мастерай норматив дүүргэһэн В. Абзаевые магтангүй байхын аргагүй. Иигэжэ хүбүүдэймнай үни холын хүсэлэн бэелбэ гээшэ!

Монголой 21-тэй барилдаашан Авирмидийн Энхэ манай республикын спортдо дуратайшуулда үнинэй мэдээжэ болонхой. Һаял хори гаража ябагшье һаа, тэрэ Ази түбиин чемпион, МНР-эй гурба дахин чемпион болоһон, мүн манай орон дотор үнгэргэгдэһэн уласхоорондын хэдэн мүрысөөндэ илажа гараһан намтартай. Һаяхан болоһон Монголой Спартакиадада тэрэ Олимпиин нааданай бронзо медаляар шагнагдаһан Дугарсүрэнгийн Оюунболдые шүүжэ гараһан байна. Тиин мүнөө 62 килограмм шэгнүүртэ А. Павловые (Улаан-Үдэ) 4:0 тоотойгоор шүүжэ, нёдондонойнгоо амжалтые дабтаһан байха юм.

82 килограмм. 30 наһатай манай суута барилдаашан—уласхоорондын классай спортын мастер О. Алексеев хэдэн уулзалгада илаад, түгэсхэлэй нааданда Грозный хотын Ильяс Текеевтэй барилдахадаа, гоё һайхан арга дүрэеэ харуулжа, суглараршадай магтаал һайшаалда хүртэбэ.

—Хүндэшэг шэгнүүртэн сооһоо Томаш Буссе (ПНР) —Михаил Елбаскин (Буряадай АССР) хоёр уригдана,—гэжэ микрофоноор соносхоходонь, зал соогуур альга ташалга зэдэлшэбэ. Гаһар хүсэтэй хүбүүдэй хаба шадалаа, арга дүрэеэ туршалсаха, үзэлсэхыень хэн хараха дурагүй байхаб даа. Дохёогой үгтэмсөөр манай барилдаашан эршэмтэйгээр добтолжо, гурбан очко абаадхиба. Зүгөөр поляк спортсмен мүхөөгөө үгтэхэ хэбэргүй. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, Лодзь хотын физкультурын институдай студент Томаш Буссе нёдондо жэл дэлхэйн чемпионадта бронзо медаляар шагнагдаһан, харин байгша ондо Европын чемпионадта хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа бшуу. Уданшьегүй Томаш нүгөөдэеэ гохо дэгээдээ оруулаад, нюргалдуулан унагаажа, илалта түйлаа.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ С. Галсанов—Ю. Матхоновые, Б. Будаев—А. Милгадаевые, С. Пашинский — А. Даудовые (Грозный), И. Гармаев И. Ешковые (Новосибирск) шүүжэ, уласхоорондын долоодохи мүрысөөнэй чемпионууд болобо. Тиигэжэ хүндэ шэгнүүртэй спортын мастер Илья Гармаев табадахяа илалта түйлаһан байна. Манай залуу барилдаашад сооһоо В. Шестаков, Ц. Гулгенов, В. Гармаев гэгшэд яһала эдэбхитэй һайнаар мүрысэжэ, гурбадахи һууринуудта гараа.

— Мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдээ. Сэхыень хэлэбэл, эндэ олохон спортсменүүд ёһотойл дүрэ буляалдалгын барилдаанай гоё һайхан арга дүрэ харуулһан байна. Судьянарай шиидхэбэринүүд тухай тогтожо хэлэхэ шухала. Орёо шанга уулзалгануудта зарим судьянар алдуу гаргаһан байна. Тиихэдэнь судейскэ коллегиин гэшүүдтэй хамта эдэ бүгэдые заһаруулха ушартай болообди. Юрэдөө, танай республикада үнгэргэгдэдэг уласхоорондын заншалта мүрысөөн ехэ ерээдүйтэй гэжэ хэлэхэ байнаб, — гээд Барилдаанай уласхоорондын федерациин (ФИЛА) түлөөлэгшэ господин Шель Эек (Швеци) мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо тэмдэглэбэ.

Илагшадта, шангуудта хүртэгшэдтэ «Сельская жизнь» газетын Хүндэлэлэй грамотанууд, дипломууд, дурасхаалта медальнууд барюулагдаа.

Буряадай барилдаашад командаараа илажа, хрустальна кубогаар шагнагдаба.

Илалта түйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнь түлөө С. Замбаловта манай газетын редакциин тогтооһон шан барюулагдаа. Эрхим һайн арга дүрэтэй байһанайнгаа түлөө О. Алексеев тусхай шанда хүртэбэ.

Иигэжэ Буряадай АССР-эй 60 жэлэй урда тээхэнэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын заншалта долоодохи мүрысөөн арадуудай хани барисаанай ёһотойл һайндэр болоҗо дүүрэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Уласхоорондын заншалта мүрысөөнэй үрэ дүнгүүд иимэ: 48 кг. — Л. Айсуев (СССР), Я. Фаландис (ПНР), Б. Тувчинбаяр (МНР); 52 кг. — С. Замбалов, В. Алексеев (хоюулаа СССР-һээ), З. Гонтари (ПНР); 57 кг. — Е. Борисов (СССР), Д. Болтол (МНР), З. Идриас (ПНР); 62 кг. — А. Энхэ (МНР), А. Павлов (СССР), И. Рошка (СРР); 68 кг. — С. Галсанов (СССР), А. Кубяк (ПНР), Б. Сумья (МНР); 74 кг — Б. Будаев (СССР), К. Вуйтовец (ПНР), Г. Раду (СРР); 82 кг. — О. Алексеев (СССР), Л. Чота (ПНР), Б. Ферадов (НРБ); 90 кг. — С. Пашинский (СССР), Я. Гурски (ПНР), В. Броштяну (СРР); 100 кг. — Т. Буссе (ПНР), М. Елбаскин (СССР), Т. Хусейнов (НРБ). 100-һаа дээшэ кг. И. Гармаев, И. Ешков (хоюулаа СССР-һээ), Р. Василиу (СРР).

ЗУРАГУУДТА (дээрэһээ доошоо): уласхоорондын заншалта долоодохи мүрысөөндэ илагшад — спортын мастернууд Л. Айсуев, С. Замбалов, Е. Борисов, уласхоорондын классай спортын мастер А. Энхэ, спортын мастер С. Галсанов.

ЗУРАГУУДТА (дээрэһээ доошоо): уласхоорондын заншалта долоодохи мүрысөөндэ илагшад — уласхоорондын классай спортын мастернууд Б. Будаев, О. Алексеев, спортын мастер С. Пашинский, уласхоорондын классай спортын мастер Т. Буссе, спортын мастер И. Гармаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ГОЛ ШУХАЛА АСУУДАЛ

Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалые сахин хамгаалха гээшэ КПСС-эй болон Совет гүрэнэй гадаадын политикын гол шухала асуудал болоно. Манай үе сагта имагтал социализм уласхоорондын харилсаануудта мүндэлһэн һайн эдэбхи үүсхэлнүүдые залан сэхээр сахин хамгаална. шахардуу шанга байдалые һулаpуулгын ба эб найрамдалай аша туһые, хүн бүхэнэй, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһые сахин хамгаална. КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй ба СССР-эй Верховно Соведэй дүнгүүд тухай гадаадын хэблэл бэшэхэдээ, иимэ тобшолол хэнэ.

Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгые, мүн СССР-эй гүрэнэй засагай дээдын зургаанай эб найрамдалта шэнэ үүсхэлые үргэнөөр шэнжэлэн тайлбарилхадаа, элдэб оронуудай политическэ ба нийтын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, хэблэл КПСС-эй ба Совет гүрэнэй политикын, хүсэлэл оролдолгонуудай үг зорилгонууд арадуудай һанал эрмэлзэлээр, хүнэй гол эрхые — ажаябаха гэһэн эрхые хангалтаар нэбтэрэнхэй байна гэжэ тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзда социалис демократи саашадань хүгжөөгдэнэ, гүрэн түрэеэ хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые хабаадуулха тухай Ленинэй захяа заабаринууд залан сэхээр бэелүүлэгдэнэ гэжэ гадаадын олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд СССР-эй Верховно Соведэй баталан абаһан «Ажалша коллективүүд тухай, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» Хуулиие зүбшэн хэлсэхэдээ онсолон заана.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ хадаа, шухала программна документ болоно. Ажабайдалай али бүхы асуудалнуудаар совет обществын гол шухала түйлалтанууд тэрэниие саашадань нарижуулан хүгжөөлгын харгы замууд тэрээн дотор тодорхойгоор заагдаһан байна гэжэ Болгариин **«Работническо дело»** газетэ бэшэнэ.

Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые тоогой ба шанарай талаар нэгэн доро болюулха тухай дурадхалтайгаар ядерна буу зэбсэгтэй оронуудта хандахыень совет парламентаринарай Совет правительствада үгэһэн даалгабари буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалтые болюулха гэһэн зорилготой байна гэжэ Чехословакиин «Руде право» мэдээсэнэ. Шэнэ совет дурадхал бүхы арадуудай аша туһада харюусана, ядерна буу зэбсэгтэй нэгэшье ороной аюулгүй байдалда уршаг тойбо татанагүй. Үйлэ хэрэгүүдэй аюултай хүгжэлтые зогсоожо, хүн түрэлтэниие аршалан абархые оролдожо байһанаа Советскэ Союз дэлхэйн олониитын үмэнэ дахинаа харуулба.

Тэдэнэртэ бии байһан бүхы ядерна буу зэбсэгүүдые нэгэн доро үгы хэхыень США-е, Великобританиие, Францине болон Хитадые уряалхадаа, Советскэ Союз бүхы ядерна буу зэбсэгүүдые гүйсэд усадхаха замда амжалта түйлаха, ядерна дайнай аюул сараха шэнэ дурадхалтайгаар хандаба гэжэ Англиин **«Морнинг стар»** газетэ тэмдэглэнэ. СССР-эй энэ дурадхалда үгэһэн харюуниинь эб найрамдал хангахые, дайнай аюулые усадхан зайсуулхые хүсэжэ байһанаа баталдаг баруунай оронуудай правительствануудай мэдүүлгын үнэн зүб байлгын шалгалта болохо бшуу.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хэһэн элидхэл дотор замбуулинай дайдада, мүн замбуулинай дайдаһаа газар руу хүсэ хэрэглэлгые огтолон хорихо тухай үгэеэ ойлголсохоор Советскэ Союзай бэлэн байһан ушарынь «Буу зэбсэгүүдые хинаха талаар тон шухала дурадхал» болоно гэжэ Американ **«Нью-Йорк таймс»** газетэ элирхэйлэн заана.

Сагаан Байшангай ту шын харюуhaa бодох энэ совет дурадхалай удха шанарые тэндэ гоогүй хэбэртэй гээд га халаглангяар тэмдэгл Замбуулиннай дайдада али замбуулин сооhoo хэрэглэлгые хорилго х ододы үгы хэхэ гэһэн хеэрэлгэнүүдые зохёохо далые усадхан. зайсу байна гэжэ «Нью- таймс» заана. Прези Картерай захиргаанай энэ асуудалые зүбшэн сэжэ эхилһэн СССР-эй США-гай хоорондохи рэлдөөнүүд гол шу асуудалнуудые зүбшэн сэхэ үедөө таһалдуул шаһан байна. Хэрбээ зидент Рейган буу з гүүдые хинаха асуу үнэхөөрөөшье томоото хандабал, энэ буу зэбс дые туршалтые болю тухай Советскэ Со үгэеэ ойлголсохо Удаань энэ асуудалай рэлдөөнүүдые һэргээх гэтэйл.

Империализмын хүс дэй ДРА-да эсэргүү з түримхэй ябуулта бэ байхадань, Совет гүрэ ган арадта аха дүү туһаламжа тон саг үзүүлһэн байгаа гэжэ ганистанай **Бахтар** а ство СССР-эй Верховн ведэй сесси дээрэ Громыкын хэһэн элид шэнжэлхэдээ тэмдэг СССР Вашингтоной мүүхай түсэбүүдые һүргөөд. социальна хү тэдэнь, гадаадын эзэрх римхэй ябуулгые зайсу саралгала. уласхооро империализмын ба хархис хүсэнүүдэй Афганистанай дотооды рэгүүдтэ сэхэ хамаара гые зайсуулан сараха афган арадта интерна лис туһаламжа үзүүлһ вет гүрэнэй гадаадын тика ленинскэ эб на далта гол ёһонуудта һэлнэ гэжэ агентство дэглэнэ. Революционно национально-сүлөөрэлты дэлөөнүүдые дэмжэхэ тэ, бүхы дэлхэй дээ найрамдалые хамгаал рэгтэ СССР айхабтар хүбитаяа оруулаа.

СЕПГ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

БЕРЛИН. Германиин Социалис Нэгэдэмэл партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Х. Долус пленум дээрэ элидхэл хээ. Совет эб найрамдалта дурадхалнуудые Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй Прагада баталан абаһан Политическэ декларации дотор найруулагдаһан үүсхэлнүүдые СЕПГ болон ГДР-эй бүхы арад һайшаан дэмжэнэ элидхэлшэ тэмдэглэ найрамдалые бэхи шахардуу шанга бай һуларуулха, буу зэб дые бүтээн гаргалгы соохо ба зэбсэг хэр нүүдые хуряаха бодо дорхой, бүтэмжэтэй зам тэдээн дотор за хай байна.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — «Вторжение» — уран һайханай фильм. 11.15 — «Василек», «Слоненок», «Трям, здравствуйте!»—мультфильмнүүд. 11.45 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.45 — һүүлэй һонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 — һүүлэй һонин. 15.35 — Совет зурагай искусство». В. А. Фаворскиин мастерской соо. 17.35 — «Хоровод дружбы» — хүүгэдэй концерт. 18.00 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар!» 18.45 — «Парти тухай хөөрөөнүүд». РСДРП-гэй II съездын 80 жэлэй ойдо. «Шиидхэхы тэмсэл». 19.30 — 19.45 — Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00—А. Александровой нэрэмжэтэ Совет Армиин дуу, хатарай хоёр дахин Улаан тугта академическэ ансамбль Совет Армиин дуунуудые гүйсэдхэхэ. 21.00— «Танкодром» гэжэ уран һайханай телефильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Танкодром» (2-дохи сери). 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 24.00 — «Спортын долоон хоногой һонин». 00.30— СССР-эй арадуудай зунай VIII спартакиада. Хүнгэн атлетикэ. (01.05 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Баримтата фильмүүд. 13.40 — Хилын харуулай сэрэгэй хоовой жэшээтэ оркестр даха. 14.05 — Испан 14.35 — «Волны Черно ря» — олон серитэй ур ханай телефильмын 6- ринүүд. 16.55 — һүүлэ нин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — дай гүрэнэй дуу, «Байгал» ансамблиин ко 17.55 — 21.00 — Забһа

Москва. 21.00 — «А нойрсогты, багашуул ты!» — мультфильм. «Письма домой» — бар фильм. 22.00—«Время». Искусствын уран бэл концерт.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Улаан-Үдын районой хүндэлэлдэ ажалшна коллективүүдэй вахта» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудые уншангаа. «Ажал хэрэгүүдтэ уряална» — Д. Шаглаевай статья. Социалис мүрысөөнэй дэлисэ — материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Социалис мүрысөөн тухай» тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. Ленинскэ гвардиин зэргэдэ. «Ленинэй дэабаряар»— Н. Ченкировой статья. «Эб найрамдалай, ажабайдалай түлөө, ядерна дай сарахын түлөө» гэһэн Бүхэдэлхэйн ассамблейе угтуулан» — материалнуудай суглуулбари. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. «Ойн баярта бэлэг» — В. Бадмаевай статья. «Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын мүрысөөн тухай. «Овощ ургуулагшадай эдир туһалагшад» — С. Андрусенкын фото-мэдээсэл.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23 редактор — 2-50-96 приемная — 2-54-54. зам редактора — 2-68-08 зам редактора — 2-62-62. отв. секретарь — 2-50-52. секретариат — 2-66-76. отделы: партийной жизни — 2-31-05 пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36 2-63-86 советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 2-57-63, информации — 2—60—91, переводов — 2-54-93 писем и селькоров — 2-67-81. корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-55-95, отдел объявлений — 2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00539. Заказ № 144. Индекс 04649.